

KOMENTÁR K HESLU NA ROK 2022

„Všetko robte z lásky, nič nasilu“

(svätý František Saleský)

Pri príležitosti štvorstého výročia smrti
svätého Františka Saleského - dvaja velikáni,
ktorí sa navzájom vystriedali v saleziánskej charizme

OBSAH

1. Nič nasilu. Sloboda je dar od Boha	7
2. Prítomnosť Boha v srdci človeka	12
3. Život v Bohu	16
4. Vľúdnosť a priateľské správanie	23
5. Bezpodmienečná a bezvýhradná láska	31
6. Potreba duchovného sprievodcu	36
7. „Všetko z lásky“	42
Láska ako meradlo našej modlitby	43
Mária, Ježišova matka. Obráťme sa na túto Matku, vzývajte jej materinskú lásku	46
František Saleský, kresťanský humanista, ktorý sprostredkúva Boha	48
Záver	52
Znovu si prečítajme, premýšľajme a uchovajme v srdci	53

Hneď na začiatku by som rád uviedol, že mojím zámerom nie je napísať brožúru o živote svätého Františka Saleského – už existujú vynikajúce životopisy, ktoré napísali skutoční odborníci. Navyše by to bolo odo mňa absolútne opovážlivé a určite by to presahovalo moje schopnosti i zámery. Týmito stránkami chcem skôr prispieť k tomu, aby veľkolepá postava svätého Františka Saleského pri príležitosti štvorstého výročia jeho smrti osvietila našu saleziánsku rodinu, rodinu dona Bosca, ktorá má v ňom svoje korene a denne čerpá z jeho spirituality.

V tomto *Komentári k Heslu 2022* pre saleziánsku rodinu by som chcel hovoriť o dvoch velikánoch, ktorí sa navzájom vystriedali v saleziánskej charizme. Po prvé preto, že obaja sú veľkým darom pre Cirkev, a po druhé preto, že don Bosco ako nikto iný dokázal pretaviť duchovnú silu Františka Saleského do výchovy a každodennej evanjelizácie svojich chudobných detí. Touto úlohou je naďalej poverená celá saleziánska rodina v Cirkvi a v dnešnom svete.

Dovolím si tvrdiť, že František Saleský a Ján majú v symbolickej rovine veľa spoločného už od svojho zrodu. Priamo od kolísky.

František Saleský sa narodil pod savojským nebom, ktoré korunuje údolia brázdnené potokmi vyvierajúcimi z najvyšších vrcholov Álp.

Ako nepomyslieť na to, že aj Ján Bosco bol tak trochu Savojsčan? Nenarodil sa síce na hrade, ale podobne ako František mal dar veľmi láskavej matky plnej viery. Françoise de Boisy bola mladučka, keď čakala svoje prvé dieťa, a pred svätým plátnom v Annecy, ktoré jej hovorilo o umučení požehnaného Božieho Syna, v dojatí vyslovila sľub – dieťa, ktoré nosí v lone, bude naviď patriť Ježišovi.

Mama Margita sa zasa jedného dňa zverila svojmu Jánovi: „Keď si sa narodil, obetovala som ťa Panne Márii.“¹ A aj don Bosco si v Turíne pokľakol pred svätým plátnom.

---

¹ *Spomienky Jána Bosca*. Vydavateľstvo Don Bosco: Bratislava 2015, s. 64.

Kresťanské matky tvoria svätcov. Na zámku ako Františka alebo v ošarpanom vidieckom dome ako Jána.

Hovorí sa, že prvá úplná veta, ktorú František dokázal vysloviť, bola táto: „Dobry Pán a moja matka ma veľmi milujú.“ A naozaj, dobrý Pán sa postaral o Františka a rovnako sa v pravý čas postará o Jána. Obom dal navyše veľké srdce.

František študoval v Paríži a Padove na najprestížnejších univerzitách tej doby. Ján študoval pri sviečkach pod schodmi podniku „Caffè Pianta“ v Chieri. Duch sa však nezastaví pred ľudskými ťažkosťami. Títo dvaja sa mali „stretnúť“. Jedného dňa don Bosco povedal skupine mladých ľudí, ktorí s ním vyrastali v oratóriu na Valdoccu: „Budeme sa volať saleziáni.“² Od tejto chvíle, vždy vedený Duchom Svätým, začal rásť veľký strom rodiny dona Bosca: *saleziánska rodina*.

Svätý František Saleský je jednou z postáv histórie, ktorá s odstupom času naberá na aktuálnosti a význame vďaka plodnému šíreniu jeho intuícii, skúseností a duchovných presvedčení. Jeho návrh kresťanského života, metóda duchovného sprevádzania a antropologická vízia vzťahu medzi človekom a Bohom sú fascinujúce aj po štyristo rokoch.

Téma zvolená pre toto *Heslo rodiny*, verná odkazu a tradícii, ktoré nám zanechal don Bosco, pochádza z pera samotného Františka Saleského. Svojej duchovnej dcére svätej Jane Františke de Chantal napísal: „Ale ak sa vám veľmi páčia modlitby, ktoré ste uviedli vyššie, nemeňte ich, prosím vás, a ak sa vám zdá, že sa vzdávate niečoho, čo navrhujem, nemajte žiadne výčitky, pretože pravidlo našej poslušnosti, ktoré vám píšem veľkými písmenami, znie: **VŠETKO ROBTE Z LÁSKY, NIČ NASILU; LEPŠIE JE MILOVAŤ POSLUŠNOSŤ, AKO SA BÁŤ NEPOSLUŠNOSTI.**“³

---

² Porov. *MBV*, 9.

³ Svätý František pokračuje: „Zanechávam vám ducha slobody, nie toho, ktorý vylučuje poslušnosť, čo je sloboda sveta, ale toho, ktorý vylučuje násilie, škrupule, úzkosť. Ak veľmi miluješ poslušnosť a podriadenosť, chcel

Stanovy Saleziánov dona Bosca obsahujú mnohé prvky a charakteristiky spirituality svätého Františka Saleského. To isté platí aj pre Dcéry Márie Pomocnice a mnohé ďalšie skupiny *rodiny dona Bosca*, pretože ich identita má veľa *saleziánskych* prvkov. V tomto zmysle nie je ťažké nájsť harmóniu, súvislosti a priame aplikácie medzi textami, ktoré pred štyristo rokmi napísal František Saleský, a prvkami, ktoré ako črty našej identity patria k nášmu saleziánskemu duchovnému dedičstvu.

Ako pomôcku pre tento príspevok využívam najmä 38. článok Stanov Saleziánov dona Bosca, ktorý v rámci našej výchovno-pastoračnej služby charakterizuje preventívny systém v našom poslaní. Zároveň vyjadruje syntézu aspektov, ktoré chcem rozvinúť, akoby to bol aktualizovaný zoznam myšlienok svätého Františka Saleského. Preto čítame:

„Aby sme mohli plniť svoju výchovno-pastoračnú službu, don Bosco nám zanechal preventívny systém. Na vykonávanie našej výchovnej a pastoračnej služby nám don Bosco odovzdal preventívny systém.

„Celý tento systém sa opiera o rozum, náboženstvo a láskavosť.“ Nepoužíva donucovacie prostriedky, ale dovoľáva sa zdrojov rozumu, srdca a túžby po Bohu, ktorú každý človek nosí v hĺbke svojej duše.

---

by som, ak sa naskytne vhodná a láskyplná príležitosť, opustiť niektoré tvoje cvičenia, aby to bol iný spôsob poslušnosti a aby túto absenciu nahradila láska“ (*List CCXXXIV. barónke de Chantal*, OEA XII, 359. List je datovaný 14. októbra 1604). Pri citátoch svätého Františka Saleského budem podľa možnosti odkazovať na kompletne vydanie v 27 zväzkoch, ktoré vychádza z pôvodných autografov a edícií vydaných rehoľnými sestrami vizitantkami z prvého kláštora v Annecy (*Oeuvres de Saint François de Sales*), označené skratkou OEA („Oeuvres Edition Annecy“), s uvedením zväzku a strany vydania. Niekedy budem citovať len sekundárny zdroj. Na uľahčenie konzultácií a čítania je k dispozícii veľkolepá digitálna knižnica so všetkými dielami svätého Františka Saleského v rôznych digitálnych formátoch.

V tej istej životnej skúsenosti spája vychovávateľov i mladých v rodinnom ovzduší dôvery a dialógu.

Napodobňovaním Božej trpezlivosti sa stretávame s mladými na úrovni vývoja ich slobody. Sprevádzame ich, aby sa upevňovali v presvedčení a postupne preberali zodpovednosť za citlivý proces rastu svojej ľudskosti vo viere“ (*Stanovy* 38).

To, čo odlišuje našu saleziánsku rodinu v dnešných mnohových a odlišných spoločnostiach a kultúrach, je práve preventívny systém dona Bosca, ktorý má schopnosť byť aplikovateľný, spoznaný a prijatý v najrôznejších kontextoch. V citovanom článku a v hlavných myšlienkových líniiach a spiritualite svätého Františka Saleského nachádzam mnoho spoločných prvkov, ktoré mi umožňujú nadviazať dialóg medzi Františkom Saleským a donom Boscom. Vymenujem ich:

1. Nič nasilu. Sloboda je dar od Boha – náš výchovný systém preto „nepoužíva donucovacie prostriedky“.

2. Prítomnosť Boha v srdci človeka – spoznáваме „túžbu po Bohu, ktorú každý človek nosí v hĺbke svojej duše“.

3. Život v Bohu – „v tej istej životnej skúsenosti spája vychovávateľov i mladých“.

4. Vŕúdnosť a priateľské správanie – vedú nás k tomu, aby sme s našimi mladými žili v „rodinnom ovzduší dôvery a dialógu“.

5. Bezpodmienečná a bezvýhradná láska – v našej rodine umožňuje, že „napodobňovaním Božej trpezlivosti sa stretávame s mladými na úrovni vývoja ich slobody“.

6. Potreba duchovného sprievodcu – „sprevádzame ich, aby sa upevňovali v presvedčení“.

7. Žiť „všetko z lásky“ – nech „postupne preberajú zodpovednosť za citlivý proces rastu svojej ľudskosti vo viere“.

1. NIČ NASILU. SLOBODA JE DAR OD BOHA

Náš výchovný systém preto „*nepoužíva donucovacie prostriedky*“

„Nech ma vo všetkom vedie láska a vľúdnosť svätého Františka Saleského“⁴: to bolo jedno z predsavzatí mladého dona Bosca počas duchovných cvičení pred jeho vysvätením za kňaza. V seminári v Chieri mal možnosť spoznať hlavné diela svätého Františka Saleského. Z rozhodnutia vyplýva, že don Bosco v ňom objavil nielen vzor konania, ale aj života. Láskovosť a vľúdnosť, ktoré svätý František Saleský prejavoval vo vzťahoch s ľuďmi, mali na dona Bosca presvedčivý vplyv a poznačili ho na celý život. V týchto cnostiach určite rozpoznal súzvuk s odkazom, ktorý dostal od tajomnej osoby vo sne, čo sa mu prišnil, keď mal deväť rokov: „Musíš si ich získať dobrotou a láskou, a nie bitkou.“⁵

„Nič nasilu“ je krásny návrh, pozvanie, ktoré treba prijať ako hodnotné pravidlo osobného života.

Stáva sa usmernením pri prijímaní úlohy, pri zaujatí postojá, s ktorým sa má vykonávať poslanie, pri prijímaní zodpovednosti alebo služby pre druhých. Podporuje a dáva konzistenciu životnej voľbe a spôsobu kresťanského života, čo je v súlade *so samotným rozhodnutím Boha, ktorý nás stvoril a urobil slobodnými*.

Všetci sme zažili, že veci, ktoré sú prikázané bez dôvodu, bez „prečo“, jednoducho z donútenia a silou, nevydržia dlho; alebo vydržia tak dlho, ako dlho trvá prijatý príkaz. Boh takto

---

4 BOSCO, T.: *Don Bosco*. Saleziánske katechetické stredisko: Bratislava 1991, s. 90.

5 *Spomienky Jána Bosca*. Vydavateľstvo Don Bosco: Bratislava 2015, s. 15.

nekoná. Svätý František Saleský to zažil vo svojej pastoračnej činnosti. Ako tridentský biskup, propagátor katolíckej reformy, vychovaný v boji proti vlažnosti viery, si zvolil *cestu srdca, nie cestu sily*. V skutočnosti nerobil nič iné, len rozjímal a prežíval Boží postoj. Toto napísal svojej duchovnej dcére: „Ako dobrý otec, ktorý drží svoje dieťa za ruku, prispôsobí svoje kroky tvojim a bude rád, keď nebude kráčať rýchlejšie ako ty.“⁶

Skutočnosť vtelenia je najvznešenejším dôvodom na potvrdenie dôstojnosti ľudskej osoby. Možno povedať, že Boh nás nielen stvoril na svoj obraz a podobu, ale že v Kristovi sa sám Boh – to sú slová Františka Saleského – „stal na náš obraz a podobu“.⁷ Táto veľkosť ľudskej bytosti, jej hodnota ako osoby sa osobitným spôsobom prejavuje v slobode, ktorá robí človeka zodpovedným. Pre humanistického svätca Františka Saleského je sloboda najcennejším prvkom človeka, pretože je životom srdca.⁸ A má takú veľkú hodnotu a dôstojnosť, že sám Boh, ktorý nám ju udelil, ju nevyžaduje násilu, a keď ju od nás žiada, chce ju úprimne a dobrovoľne. Boh „nikdy nikoho nenútil, aby mu slúžil, a ani nebude“.⁹

Boží zásah, jeho milosť, sa nikdy neuskutočňuje bez nášho súhlasu. Boh koná mocou nie preto, aby nás nútil, ale aby priťahol srdce, nie aby násilnícky pôsobil na našu slobodu, ale *aby ju urobil milujúcou*. Sloboda, ktorú dal Boh ľudskej osobe, sa

---

6 *List Jane de Chantal* (OEA XIV, 111).

7 Porov. WIRTH, M.: *San Francesco di Sales*, 76: „Boh nám toľkými spôsobmi a prostriedkami ukázal, že nás chce všetkých spasiť, že ho nikto nemôže ignorovať. S týmto úmyslom nás urobil na svoj obraz a podobu stvorením a na náš obraz a podobu sa stal vtelením, po ktorom podstúpil smrť, aby zachránil celý ľudský rod a spasil ho.“ Porov. *Traktát o Božej láske*, VIII, 4.

8 Porov. WIRTH, M.: *San Francesco di Sales. Projekt integrálnej formácie*. LAS: Rím 2021, 76 – 77.

9 Porov. *Kázeň o obrátení svätého Augustína* (OEA IX, 335). In: WIRTH, M.: *Svätý František Saleský*, 76.

vždy rešpektuje. Boh, ako rád hovorieval František Saleský, nás priťahuje k sebe; niekedy ako povolanie alebo výzvu; ako „prevenciu“, pretože nás vždy predchádza; ako hlas priateľa; ako osvietenie; ako inšpiráciu alebo pozvanie. Boh sa nevnučuje: klope na naše dvere a čaká, kým mu otvoríme.¹⁰

Rovnako aj don Bosco sa pri kontakte s najchudobnejšími a najviac znevýhodnenými chlapcami na Valdoccu naučil ísť cestou srdca, keď ich prijímal a sprevádzal pri ich výchove. Jeho pastoračná horlivosť, jeho túžba zachraňovať duše, jeho angažovanosť za plný rozvoj chlapcov sa uskutočňovala bez nátlaku, bez donucovania, vždy s tým, že mladík prijal návrh vstúpiť do priateľského vzťahu, pretože vo svojom srdci cítil, že je vítaný, že je tu niekto, kto myslí na jeho dobro a kto chce jeho šťastie.

Ľudská sloboda bude vždy chránená, aj keď sa do hry dostanú iné hodnoty ako viera, spravodlivosť a pravda. Pre nás ako rodinu dona Bosca je tento postoj zásadný. Považujeme za nemožné vzdelávať bez posvätného rešpektovania slobody každého človeka. Kde sa nerešpektuje sloboda jednotlivca, tam chýba Boh. Preto podľa svätého Františka Saleského Boh priťahuje človeka svojou láskou spôsobom, ktorý najlepšie zodpovedá našej prirodzenosti. Takto sa vyjadruje v tomto krásnom texte:

„Vlastným motívom ľudskej vôle je pôžitok a potešenie. Ukážte dieťaťu orechy, hovorí svätý Augustín, a je priťahované ako magnet; priťahuje ho nie puto tela, ale srdca. Vidíte teda, ako nás večný Otec priťahuje: potešuje nás tým, že nás učí, ale bez toho, aby nám vnucoval nejakú požiadavku. Božia ruka je taká jemná v zaobchádzaní s našim srdcom a jeho schopnosť taká šikovná odovzdať nám svoju moc bez toho, aby nás zbavil slobody, dať nám svoj mocný impulz bez toho, aby bránil našej vôli, že tak,

---

¹⁰ Porov. WIRTH, M.: *San Francesco di Sales*, 140.

ako nám jeho moc sladko dáva silu, jeho vľúdnosť mocne zachováva slobodu vôle. Keby si poznala Boží dar, povedal Spasiteľ Samaritánke, a vedela, kto je ten, čo ti hovorí: „Daj sa mi napiť“, možno by si ho požiadala a on by ti dal živú vodu. Vnuknutia, Teotim, nás upozorňujú, a skôr než si ich pomyslíme, dajú sa precítiť; ale keď sme ich už precítili, je na nás, či s nimi budeme súhlasiť, či sa s nimi stotožníme a budeme ich nasledovať, alebo nebudeme súhlasiť a odmietneme ich. Dávajú sa počuť bez nás, ale nenútia nás súhlasiť bez nás.“¹¹

Boh priťahuje, píše František Saleský, ako parfumy spomínané v *Piesni piesní*. **Sila Božej príťažlivosti, mocnej, ale nie násilnej, spočíva v sladkosti jeho príťažlivosti.** A sladkosť umožňuje dosiahnuť cieľ zosúladenia ľudskej slobody a Božej príťažlivosti. V duchovnej skúsenosti, ktorú prežíva a sprostredkúva František Saleský, nie je Božia láska o nič menšia ako ľudská láska k stvoreniam. Žiadna láska nikdy neodvádza naše srdce od Boha, iba to, čo je v rozpore s ním. V saleziánskej mystike láska k Bohu, o ktorej hovoríme, zďaleka nevyklučuje lásku k druhým, ale ju vyžaduje.¹²

Keď zažijeme Boha, pochopíme, že rešpektuje ľudskú slobodu a zároveň chce naše dobro a ponúka nám mnohé znamenia svojej lásky. Možno prvým z týchto znakov je práve bezpodmienečná úcta k našej slobode. Láska sa vytratí, ak sa snaží niečo nanútiť alebo vymáhať. V tom podľa predstavenia Františka Saleského spočíva sila pozitívneho obrazu milujúceho Boha, ktorý ponúka svoje priateľstvo, dáva svoje dobré a v komunikácii s ním necháva otvorený priestor pre vzájomnosť v slobode.

---

¹¹ *Traktát o Božej láske*, II, 12: „Božie vnuknutia nám ponechávajú úplnú slobodu nasledovať ich alebo ich neprijíť.“

¹² POROV. VINCENT, F.: *Saint François de Sales, directeur d'âmes. L'éducation de la volonté*, 264. In: WIRTH, M.: *Saint Francis de Sales*, 140.

To všetko nás tiež pouča o starostlivosti a rešpektovaní náboženskej slobody každého človeka. Podobne ako František Saleský, aj my sa máme postarať o priateľskú prítomnosť medzi nekatolíkmami, o prítomnosť, ktorú treba chápať ako formu evanjelizácie prostredníctvom svedectva, a to bude musieť byť niekedy nielen zdvorilé, ale aj pokojné, tiché. Takáto prítomnosť bude plne platná, pretože sa zakladá nielen na princípe nenásilia, ale – čo je dôležitejšie – na hlbokom rešpektovaní slobody osôb.

Veľmi sa stotožňujeme so spôsobom prítomnosti svätého Františka Saleského v konfliktných oblastiach v dôsledku náboženských vojen svojej doby, pretože vydával prorocké svedectvo trpezlivosti a vytrvalosti, bol zameraný na Kristov kríž a mal dôveru v materinský príhovor Márie. V mnohých častiach sveta si naša prítomnosť ako *saleziánskej rodiny* vyžaduje takýto spôsob. Prehlbovanie dedičstva Františka Saleského a úsilie aplikovať jeho spiritualitu v konkrétnych situáciách našej doby bude určite najlepším spôsobom, ako rásť v „saleziánsosti“.

2. PRÍTOMNOSŤ BOHA V SRDCI ČLOVEKA

Spoznávame „túžbu po Bohu, ktorú každý človek nosí v hĺbke svojej duše“

Hovoriť „nič nasilu“ nie je len stratégia či metóda, ale vyjadruje predovšetkým hlboké presvedčenie viery a dôvery v človeka – kresťanský humanizmus –, ktorým išiel svätý František Saleský istým spôsobom proti prúdu a ktorý don Bosco dokázal nádherne rozvíjať svojim optimizmom a dôverou v mladých, vo svojich chlapcov. Ľudská bytosť, mladý človek, každý človek, my všetci si nesieme vo svojom bytí zapísanú potrebu Boha, túžbu po Bohu, „nostalgiu po Bohu“.¹³ Prirodzená túžba vidieť Boha sa v našich svätých mení na presvedčenie, že Boh existuje a sprítomňuje sa každému človeku v tých okamihoch života, ktoré si vyberá iba Boh, a spôsobom, ktorý pozná iba Boh.¹⁴

Tieto teologické princípy, ktoré sú také blízke našim pocitom, sú konkrétne vyjadrené v hlbokom saleziánskom duchovnom postoji spolupráce s Božím pôsobením v službe človeku v duchu slobody. Je to postoj, ktorý už u svätého Františka Saleského nadobúda podobu optimizmu, pozitívnosti, dôvery v ľudskú prirodzenosť, a teda v hodnotu priateľstva a hľadania šťastia.

---

¹³ Porov. *Traktát o Božej láske*, I, 18: „Ale ak nemôžeme prirodzene milovať Boha nadovšetko, prečo k nemu máme tento prirodzený sklon? Nie je márne, že nás príroda navádza na lásku, ktorú nám nemôže dať? Prečo nám dáva túžbu po takej vzácnej vode, keď nám nemôže dať piť? Ach, Teotim, aký dobrý bol k nám Boh!“

¹⁴ Porov. *Gaudium et spes*, 22: „Tajomstvo človeka sa stáva naozaj jasným iba v tajomstve vteleného Slova. [...] To neplatí len o tých, ktorí veria v Krista, ale o všetkých ľuďoch dobrej vôle, v ktorých srdciach neviditeľným spôsobom účinkuje milosť. Keďže Kristus zomrel za všetkých a konečné povolanie človeka je v skutočnosti len jedno, a to Božie, máme veriť, že Duch Svätý dáva všetkým možnosť, aby sa – spôsobom známym Bohu – stali účastníkmi na tomto veľkonočnom tajomstve.“

Z pozitívneho obrazu Boha, ktorý nám ponúka svoje priateľstvo, je ľahké pochopiť prvok osvetľujúci saleziánsku spiritualitu prežívanú a navrhovanú donom Boscom: „Snaž sa, aby ťa skôr milovali, než aby sa ťa báli.“¹⁵ Náš otec don Bosco, nasledujúc Františka Saleského, chce, aby sme Boha skôr milovali, než sa ho báli. „Božia bázeň“, chápaná ako postoj, ktorý musí sprevádzať cestu svätosti, nie je strach a obava z hrozného trestu, ale bázeň úzko spojená s dôverou v Božiu dobrotu.

Základom saleziánskej spirituality zďaleka nie je pesimizmus, negativizmus alebo strach, ale istota Božej prítomnosti, túžba stretnúť sa s ním, pestovať priateľstvo s Bohom a vidieť, že je opätované. Na rozdiel od tých, čo Boha považovali za strážcu, ktorý trestá porušovateľov zákona, alebo za vzdialeného a ľahostajného Boha, František Saleský ho vnímal ako „Boha, ktorý sa stará o človeka a jeho šťastie, rešpektuje jeho slobodu a je odhodlaný viesť ho s pevnosťou a vládňosťou“.¹⁶

František Saleský sa stotožňuje s aristotelovskou myšlienkou, že v každom človeku je túžba po šťastí, snaha a pohyb smerom k dosiahnutiu tohto cieľa; je to prirodzená túžba, ktorá je spoločná všetkým ľuďom. Zároveň si však na základe svojich osobných skúseností uvedomuje, že prvým krokom k šťastiu je prijatie seba samého, toho, čím človek je, pričom existuje riziko, že si šťastie zameníme s prostriedkami na jeho dosiahnutie. Niektorí ho hľadajú v bohatstve, iní v rozkoši, ďalší v ľudskej sláve. V skutočnosti môže podľa Františka Saleského ľudské srdce úplne uspokojiť iba najvyššie dobro. A najvyšším dobrom je Boh, ku ktorému ľudské srdce prirodzene smeruje. František sa od svojich filozofických učiteľov naučil, že „praktické šťastie“ spočíva vo vlastnení múdrosti, čestnosti, dobra a radosti, zatiaľ čo „základné šťastie“ ľudskej osoby možno nájsť len v Bohu.

---

¹⁵ Komentátori svätého Františka Saleského naznačujú, že hĺbku tohto princípu dobre vyjadruje veta, ktorá sa mu pripisuje: „Kto je rád, keď sa ho boja, bojí sa byť milovaný.“

¹⁶ Porov. WIRTH, M.: *San Francesco di Sales*, 145.

František ako žiak Tomáša Akvinského veril v schopnosť ľudského intelektu a vôle intuitívne spoznať alebo objaviť Boha ako svoj konečný cieľ. Prichádza mi na um vyznanie svätého Augustína, ktoré obdivuhodne vystihuje tieto myšlienky a ktoré František Saleský zakomponoval do niektorých svojich homílií: „Môj Bože! Moje srdce je stvorené pre teba a nedosiahne odpočinok ani pokoj, kým sa nebude radowať v tebe“ (porov. *Vyznania*, I, 1.1).¹⁷

V každom prípade náklonnosť, ktorú prirodzene cítíme k Bohu, nemôžeme dosiahnuť sami, pretože je to dar od Boha a ten vždy preberá iniciatívu. František Saleský nám vo svojej spiritualite ponúka presvedčenie, že hoci smerujeme k šťastiu – identifikovanému v stretnutí s Bohom –, nemôžeme ho dosiahnuť sami: Boh sa zaviazal, že nám ho dá, pretože si to želá. A tento prísľub plnosti spolu s túžbou po Bohu je v nás povolaný prinášať veľa ovocia.

Antropologická a teologická vízia Františka Saleského nám umožňuje udržať dialóg medzi vierou a rozumom v správnej rovnováhe – čo je veľmi dôležité aj pre nás dnes. František Saleský vo svojej dobe v dialógu so svojimi oponentmi, ktorých nazýval bratmi, tvrdil, že prijatie Boha ako najvyššieho dobra má oporu v rozume, v samotnej ľudskej prirodzenosti. Na rozdiel od tých, ktorí sa spoliehali výlučne na Bibliu, František Saleský ukázal, že rozum a viera vychádzajú z toho istého zdroja, a keďže sú dielom toho istého Autora, nemôžu byť vo vzájomnom rozpore. Teológia nevyklučuje používanie rozumu, ale predpokladá ho; neruší ho, ale dopĺňa.

---

¹⁷ Porov. WIRTH, M.: *San Francesco di Sales*, 130: v rukopise filozofického kurzu z marca 1586 prepísal veľkým písmom túto latinskú vetu svätého Augustína: „FECISTI NOS - inquit - DOMINE, AD TE, ET INQUIETUM EST COR NOSTRUM DONEC REVERTATUR AD TE.“ Nachádza sa aj v kázni z roku 1594 (OEA VII, 189).

V kontexte doby František Saleský rozvinul svoje úvahy aj svoju spiritualitu. Dnes je na nás, aby sme pokračovali v duchovnom prúde, ktorý vznikol spolu s ním a vniesol toľko svetla do života mnohých ľudí, do ich hľadania šťastia a napokon do hľadania Boha.

František Saleský a don Bosco, každý vo svojej dobe, nám zanechali silné presvedčenie, ktoré František vyjadril takto: „Neexistuje taká nevďačná pôda, aby ju obetavosť poľnohospodára nemohla urobiť úrodnou.“¹⁸ Týmito slovami František navrhuje ďalší základný prvok saleziánskej spirituality a pedagogiky: trpezlivosť. Tá nie je ničím iným ako napodobňovaním trpezlivosti, ktorú má s nami Boh. To bolo aj konštantou v živote dona Bosca.

Dnes je na nás – ako rodine, ktorá sa zúčastňuje na tejto spiritualite –, aby sme aj naďalej dôverovali zdrojom našej inteligencie, nášho srdca a našej túžby po Bohu tvárou v tvár akýmkoľvek ťažkostiam a aby sme ich upevňovali. Táto práca si určite vyžaduje špecifický a dobre definovaný profil saleziánskeho vychovávateľa a vychovávateľky. Musia mať presvedčenie a neochvejne sa ho držať, že v srdci každého človeka, každého mladého človeka je vždy prístupný bod dobra, nech je akokoľvek skrytý – ako veril aj don Bosco –, a že každé ľudské srdce je schopné stretnúť Boha. Je na nás, aby sme pomohli každému mladému a každej osobe na tejto ceste.

---

¹⁸ Porov. OEA XV, 28. In: WIRTH, M.: *Saint Francesco di Sales*, 29.

3. ŽIVOT V BOHU

*„V tej istej životnej skúsenosti spája vychovávateľov
i mladých“*

František Saleský dokázal predstaviť duchovný život ako *skutočnosť, ktorá je dostupná všetkým*. Na označenie kresťanského života v Bohu použil termín *par excellence* – „*nábožnosť*“, ktorú chápal ako prejav lásky k Bohu. Jej charakteristickou črtou nie je ani výlučnosť, ani uzavretosť.

František Saleský nenachádza rozpor v túžbe byť úplne Boží a naplno žiť svoje vlastné bytie vo svete. Ide pravdepodobne o jeho najoriginálnejší a „najrevolučnejší“ návrh.

Ak je nábožnosť láskou, predovšetkým láskou k Bohu, je to aj láska k bližnému. A túto nábožnosť môže praktizovať každý, v akomkoľvek stave a situácii. Podľa Františka Saleského na to, aby sme viedli autentický kresťanský život, nie je potrebné stiahnuť sa zo sveta, odísť na púšť alebo vstúpiť do kláštora.

Vo svojom *Úvode do nábožného života* sa František poetickým menom Filotea obracia na každého človeka, ktorý chce milovať Boha, a načrtáva trasu kresťanského života pre tých, čo „*žijú vo svete*“. Ukazuje, že je *potrebné používať krídla*, aby sme sa vzniesli do výšky modlitby, a zároveň *používať nohy*, aby sme kráčali spolu s ostatnými ľuďmi vo svätom a priateľskom rozhovore.

„Pravá a živá nábožnosť, Filotea, si vyžaduje lásku k Bohu, ba nie je ničím iným ako pravou láskou k Bohu; nie láskou vo všeobecnom zmysle. Láska k Bohu sa totiž nazýva milosťou, pretože skrášľuje dušu, lebo nás robí milými božskej Velebnosti; nazýva sa láskou, pretože nám dáva silu konať dobre; keď dosiahne taký stupeň dokona-

losti, že nám nielen dáva silu konať dobre, ale nás aj pobáda konať starostlivo, často a pohotovo, vtedy sa nazýva nábožnosťou. [...] Stručne povedané, nábožnosť je druh duchovnej činnosti a živosti, prostredníctvom ktorej v nás pôsobí láska, alebo ak chceme, pôsobíme prostredníctvom nej, s ochotou a radi. Tak ako je úlohou lásky, ktorá nás má viesť k tomu, aby sme bez výnimky a v plnosti plnili všetky Božie prikázania, tak je úlohou nábožnosti, aby k nim pridala ochotu a usilovnosť. Preto ten, kto nezachováva všetky Božie prikázania, nemôže byť považovaný za dobrého ani za nábožného. Na to, aby bol človek dobrý, potrebuje lásku a na to, aby bol nábožný, musí mať okrem lásky aj veľkú činnosť a ochotu konať skutky.“¹⁹

Nemôžem tu nespomenúť niektoré z najžiarivejších a najplodnejších riadkov nášho autora, ktoré sa týkajú presvedčenia, že každý človek prichádza na tento svet s osobným Božím plánom pre neho; plánom šťastia a plného uskutočnenia Božej vôle pre každé jeho stvorenie.

František Saleský vo svojom *Úvode do nábožného života*, keď hovorí o potrebe, aby každý človek našiel vo svojom vlastnom životnom stave najlepši spôsob, ako vzdávať Bohu slávu, hovorí na adresu Filotey:

„Nábožnosť musí inak prežívať šľachtic, remeselník, sluha, knieža, vdova, slobodné dievča, nevesta; ale to nestačí, vykonávanie nábožnosti musí byť primerané silám, zamestnaniu a povinnostiam jednotlivca. Zdalo by sa ti správne, keby biskup žiadal žiť osamote ako kartuziánsky mních? A čo by ste povedali na manželov, ktorí nechcú šetriť peniaze viac ako kapucíni? O remeselníkovi, ktorý by trávil svoje dni v kostole ako rehoľník? A o re-

---

¹⁹ *Úvod do nábožného života I, 1.*

hoľníkovi, ktorý sa stále naháňa za službou blížnemu a súperí s biskupom? Nemyslíte si, že takýto druh nábožnosti by bol smiešny, nevyvážený a neznesiteľný? Napriek tomu sa tieto zvláštnosti často vyskytujú a ľudia vo svete, ktorí nerozlišujú alebo nechcú rozlišovať medzi pobožnosťou a originalitou tých, ktorí sa vyhlasujú za nábožných, reptajú a obviňujú nábožnosť, ktorá sa nesmie zamieňať s týmito zvláštnosťami.“²⁰

Navrhovaná cesta vedie ku kresťanskej teológii povolania, podľa ktorej je na každom človeku, aby uskutočnil proces hľadania vlastného povolania. František predvída to, čo potvrdí Druhý vatikánsky koncil: „Všetci veriaci v Krista akéhokoľvek povolania a stavu, vystrojení toľkými a takými spasiteľnými prostriedkami, sú Pánom povolaní, každý svojou cestou, na takú dokonalú svätosť, ako je dokonalý sám Otec.“²¹

František Saleský aj don Bosco robia z každodenného života prejav Božej lásky, ktorá je prijímaná, ale aj opätovaná. Naši svätí chceli priblížiť vzťah s Bohom k životu a život k vzťahu s Bohom. Je to návrh „vedľajších dverí“ alebo „strednej triedy svätosti“, o ktorej nám s takou láskou hovorí pápež František:

„Páči sa mi vidieť svätosť v ľuďoch trpezlivého Boha: v rodičoch, ktorí s veľkou láskou vychovávajú svoje deti; v mužoch a ženách, ktorí pracujú, aby domov priniesli chlieb; v chorých, v staručkých rehoľníčkach, ktoré sa stále usmieávajú. V tejto stálosti kráčania vpred, v každodennom nasledovaní, vidím svätosť zápasiacej Cirkvi. Je to mnoho ráz svätosť „vedľajších dverí“, tých, ktorí žijú medzi nami a sú odrazom Božej prítomnosti, alebo – aby som použil iný výraz – „strednej triedy svätosti“.²²

---

²⁰ Úvod do nábožného života, I, 3.

²¹ LG, 11.

²² FRANTIŠEK: *Gaudete et exsultate*, 7.

Podobne ako don Bosco, aj my dnes musíme byť otvorení a pripravení plniť dôležitú úlohu sprevádzať mladých ľudí pri hľadaní povolania a svätosti a sami ju žiť. To je to, o čo nás možno veľmi naliehavo žiadajú a čo vyjadrujú ako svoju potrebu. Ešte stále počuť nedávnu ozvenu výzvy, ktorá zaznela v Cirkvi počas Synody o mladých, kde okrem iného žiadajú, aby ich Cirkev sprevádzala pri rozlišovaní ich povolania. Apoštolská exhortácia pápeža Františka *Christus vivit*, ktorá chce odpovedať mladým, je výzvou aj pre nás saleziánsku rodinu:

„Je veľa kňazov, rehoľníkov, laikov, odborníkov a aj kvalifikovaných mladých ľudí, ktorí môžu sprevádzať iných mladých pri rozlišovaní povolania. Keď máme niekomu pomôcť objaviť, aká je jeho životná cesta, prvá vec je počúvať.“²³

A tak sa takmer vlastnými rukami dotýkame ďalšieho základného prvku našej spirituality: prítomnosti a počúvania, aby sme pomohli všetkým, ktorí k nám prichádzajú, tým, ku ktorým pristupujeme, nadviazať vzťah priateľstva, stretnutia, blízkosti, niečoho, čo opäť získava tú príchuť – celú saleziánsku –, vďaka ktorej kladieme do centra mladého človeka a ľudskú osobu. „*Da mihi animas*“ dona Bosca a predtým Františka Saleského je aj dnes plne platné.

Svätý František Saleský zameral svoj vlastný pastoračný život na plnenie zvereného poslania, na sprostredkovanie Božej lásky, ktorá ho viedla k účasti na spásonosnom poslaní Krista, Dobrého pastiera. Vychádzal z Božej lásky, ktorú osobne zakúsil, a cítil, že táto vrúcna láska alebo láskyplný zápal sa premieta do radosti z obrátenia hriešnika a do smútku z tvrdosti srdca tých, ktorí toto pozvanie odmietajú. Toto

---

²³ FRANTIŠEK: *Christus vivit*, 291.

je čítanie „*Da mihi animas*“ vlastné svätému Františkovi Saleskému.²⁴

Túto pastoračnú horlivosť a lásku svätého Františka by sme dobre aktualizovali, keby sme podobne ako on udržiavali svoj život pevne zakorenený v Kristovi. Iba tak je apoštolská činnosť plodná, pretože sa uskutočňuje na základe potreby, ktorú prežívame, aby sme odovzdávali lásku, ktorou sa cítime milovaní. Pri príležitosti štvorstého výročia smrti **Františka Saleského bude opäť krásnou poctou *obnova* a v niektorých prípadoch aj *oživenie* apoštolského nadšenia *Da mihi animas, cetera tolle*, darovanie sa Bohu a mladým s rovnakou pastoračnou láskou ako on a don Bosco.**

Saleziánska spiritualita dona Bosca sa veľmi líši od iných duchovných prúdov, ktoré niektorí odborníci nazývajú „abstraktnými“, pretože je inšpirovaná majstrom, akým bol František Saleský, a navrhuje spiritualitu pre bežný život.²⁵ V jednom výstižnom výroku, ktorý sa pripisuje svätcovi, sa hovorí, že „musíme kvitnúť tam, kde nás Boh zasadil“.²⁶ Toto je základná charakteristika saleziánskej spirituality: je realistická. Naučiť sa

---

²⁴ Mons. Jean Pierre Camus, biskup z Belley a osobný priateľ Františka Saleského, vo svojej knihe o duchu blahoslaveného Františka Saleského hovorí o jeho horlivosti za duše, chváli svätcovu odpútanosť od materiálnych dohier, jeho čisto pastoračný záujem a na pery mu kladie modlitbu adresovanú Pánovi: „*Da mihi animas, cetera tolle*.“ Tieto slová vyjadrujú pastoračnú horlivosť, ktorou sa tento plodný spisovateľ vždy riadil. Porov. CAMUS, J. P.: *El espíritu de San Francisco de Sales II*. Balmes: Barcelona 1947, s. 339. In: ALBURQUERQUE, E.: *Don Bosco y sus amistades espirituales*. CCS: Madrid 2021, *San Francisco de Sales. Afinidad y convergencia espiritual*, 11 - 27.

²⁵ Porov. WIRTH, M.: *San Francesco di Sales*, 156: „Svätý František Saleský sa inšpiroval duchovnými učiteľmi, ktorí boli zároveň kazateľmi, pastiermi a duchovnými vodcami, ako napríklad svätý Filip Neri, zakladateľ oratória v Ríme. Jeho hlavnými zdrojmi sú diela spirituality, ktoré približujú kresťanskú dokonalosť bežnému stavu kresťanov vo svete.“

²⁶ *Tamtiež*.

milovať stav, ktorý máme, prijať život taký, aký je, a milovať ho ako prejav prijatia Božej vôle sa môže zdať ako pasívny postoj. Nie je to však tak, keď ide o praktizovanie cnosti, konanie dobra, plnenie si povinností, čelenie situáciám každodenného života, na mieste, kam nás Božia prozreteľnosť zasadila, možno tam, kde by sme nie vždy chceli byť alebo kde by sme azda chceli byť. To všetko má pripraviť srdce na prijatie *Božej vôle*.

Hneď mi napadne, že práve túto spiritualitu navrhoval svojim chlapcom a saleziánom sám don Bosco. Napríklad pokiaľ ide o umŕtvovanie, ktoré si želal Dominik Savio, ako je zrejmé z tohto dialógu medzi chlapcom a donom Boscom:

„Ó, ja úbohý človek! Som skutočne zmätený. Vykupiteľ hovorí, že ak nebudem robiť pokánie, nepôjdem do neba, a ja to mám zakázané: aké potom bude moje nebo?“

- Povedal som mu: „Pokánie, ktoré od teba Pán chce, je poslušnosť. Poslúchni, a to ti stačí.“

- Nemohli by ste mi dovoliť nejaké iné pokánie?

- Ba áno, je ti dovolené trpezlivo znášať urážky, ktoré ti môžu byť spôsobené; odovzdane znášať horúčavy, chlad, vietor, dážď, únavu a všetky zdravotné ťažkosti, ktoré ti Boh môže poslať.

- Ale toto sa trpí z nevyhnutnosti.

- To, čo by si mal trpieť z nevyhnutnosti, obetuj Bohu a stane sa to cnosťou a zásluhou pre tvoju dušu.

Spokojný a zmierený s týmito radami pokojne odišiel.“²⁷

Naša saleziánska rodina si tento spôsob prežívania vzťahu s Bohom osvojila prostredníctvom plnenia si povinností s vedomím, že je to spôsob, akým odpovedáme, zúčastňujeme sa

---

²⁷ Bosco, G.: *Vita del giovanetto Savio Domenico, allievo dell'Oratorio di S. Francesco di Sales*. In: ISS, *Fonti salesiane. Don Bosco e la sua opera. Raccolta antologica*. LAS: Rím 2014, 1059.

a spolupracujeme s Bohom na jeho stvoriteľskom konaní a s Kristom na budovaní kráľovstva.

Don Bosco podporoval a prežíval so svojimi mladými a saleziánmi charakteristické črty tohto jednoduchého, blízkeho, každodenného spôsobu vzťahu s Bohom. Tento spôsob zodpovedá voľbe Františka Saleského navrhnúť každodenné praktizovanie cností, ale s tým, že ide o cnosti zodpovedajúce vlastnému stavu a postaveniu. Nie iné.

„Pri stvorení Boh prikázal rastlinám, aby prinášali ovocie, každá podľa svojho druhu: rovnako prikazuje kresťanom, živým rastlinám Cirkvi, aby prinášali ovocie oddanosti, každý podľa svojej prirodzenosti a povolania.“²⁸

---

²⁸ *Úvod do nábožného života I, 3.*

4. VLŮDNOSTĚ A PRIATEĽSKÉ SPRÁVANIE

Vedú nás k tomu, aby sme žili s našimi mladými
v „rodinnom ovzduší dôvery a dialógu“

Svätý František Saleský je známy predovšetkým svojou dobrotou a vľúdnosťou. Takto píše v jednom zo svojich listov:

„Osobitne sa mi páčia tieto tri malé cnosti: dobrota srdca, chudoba ducha a jednoduchosť života. A tiež náročnejšie cvičenia: navštevovanie chorých, služba chudobným, potešovanie trpiacich a iné, ale všetko nie z povinnosti, ale s pravou slobodou.“²⁹

Tí, ktorí študovali život a osobnosť svätého Františka, sa zhodujú na tom, že jeho láskavý charakter nebol spontánny,³⁰ ako to nebolo ani u dona Bosca. Svätý František Saleský navrhol ako vzor napodobňovania Ježiša Krista, tichého a pokorného srdcom,³¹ a možno povedať, že miernosť bola jeho charakteristickou cnosťou. Je to však „láskavosť, ktorá je úplne iná ako tá umelá láskavosť, spočívajúca výlučne v kultivovanosti mravov a v predvádzaní obradnej prívetivosti, je celkom cudzia apatii,

---

²⁹ *List 308. barónke de Chantal*, 8. septembra 1605, dostupné v digitálnom vydaní, s. 83/321, OEA XIII, 92 a citované v McDONNELL, E.: *God Desires You*. DeSales Resource Center: Stella Niagara, N. Y. 2008, 56.

³⁰ Napríklad: „Mnohí životopisci tvrdia, že mal cholerickú, pevnú a netrpezlivú povahu, typickú pre jeho rod pravého Savojsčana. Z tohto dôvodu vňom často vrelo od hnevu, rozčuľovali ho bezočivé reči alebo neuvážené činy, vnútorne ho dráždil neporiadok, tvár mu menila farbu a kontrastne červenala. Ale neustály boj proti týmto pokušeniam, bdelosť, asketické úsilie, sebaovládanie a pomoc milosti ho vedú k tej nádhernej vľúdnosti, ktorá z neho robí živý obraz Krista. Preto nesmieme hovoriť o prirodzenej vľúdnosti Františka Saleského, ale skôr o ovoci víťazného boja.“ Porov. ALBURQUERQUE, E.: *Espíritu y espiritualidad salesiana*. Editorial CCS: Madrid 2021, 105 - 112.

³¹ Pozri McDONNELL, E.: *God Desires You*, s. 56 - 67.

ktorú nič nedojíma, a plachosti, ktorá sa neodváži rozhorčiť, ani keď je to nevyhnutné. Táto cnosť, ktorá vzkĺčila v saleziánovom srdci ako najsladšie ovocie lásky, živená v ňom duchom súcitu a súhlasu, zmierňovala vážnosť jeho vystupovania svojou sladkosťou a objasňovala jeho hlas a gestá tak, že mu získavala najláskavejšiu úctu všetkých“.³²

Práve táto vľúdnosť priťahovala dona Bosca od začiatku jeho pastoračnej činnosti a charakterizovala aj jeho výchovný štýl vo vzťahu k chlapcom. Dnešné úvahy z Ríma, kde píšem, o добрote a vľúdnosti nám umožňujú pochopiť niektoré pocity, ktoré mal don Bosco voči svojim chlapcom a ktoré oznámil v *Liste z Ríma* 10. mája 1884 svojim saleziánom. A to nie bez bolesti, pretože videl, že zanedbávajú tieto pocity a tento štýl výchovy. Povzbudzoval: „Láska pre tých, čo rozkazujú, a láska pre tých, čo majú poslúchať, nech prispeje k tomu, aby u nás zavládol duch svätého Františka Saleského.“³³

Don Bosco nás učí, že prijatie, srdečnosť, jemnosť, dobrota, trpezlivosť, láskavosť, dôvera, vľúdnosť, miernosť sú prejavmi lásky, ktorá vytvára dôveru a rodinnosť. V tomto prostredí sa rodí naša saleziánska spiritualita plná porozumenia a milosrdenstva, prijatia a schopnosti trpezlivo čakať na rast mladých.

Podobne ako František Saleský, aj don Bosco chcel prežívať a uskutočňovať Ježišovu tichosť a pokoru srdca (*Mt 11, 29*). Ako deväťročný dostal vo sne príkaz od „Učiteľky“, keď sa nachá-

---

³² Porov. PIUS XI.: encyklika *Rerum omnium perturbationem*, 26. januára 1923. Pápež Benedikt XV. chcel napísať encykliku k trojstému výročiu smrti svätého Františka Saleského. Toto želanie uskutočnil v roku 1923 jeho nástupca Pius XI., ktorý vyzdvihol vľúdnosť Františkovej svätosti a jej prístupnosť pre všetkých: svätcova vľúdnosť ducha žiarila a dá sa povedať, že bola jeho charakteristickou cnosťou.

³³ *Stanovy Spoločnosti svätého Františka Saleského, List z Ríma*. Saleziáni dona Bosca – Slovenská provincia, Bratislava 2009, s. 340.

dzal uprostred zástupu kôz, psov, mačiek, medveďov a iných zvierat: „Toto je tvoje pole, tu budeš pracovať. Buď pokorný, statočný, silný, a čo vidíš, že sa teraz deje s týmito zvieratami, musíš urobiť s mojimi synmi.“³⁴ Je dojemné, že v prvých spomienkach zaznamenaných v *Pamätiach oratória svätého Františka Saleského*, ktoré don Bosco napísal z poslušnosti, má pokorný postoj pri zdolávaní ťažkostí vysokú prioritu.

Vlastnosti miernosti a pokory srdca boli pre Františka Saleského jedinou pomocou pre jeho misiu v regióne Chablais, kde ako misionár vykonával krásnu a intenzívnu pastoračnú činnosť, ktorá je aj dnes vzorom apoštolského štýlu. František Saleský - v súlade s príslovečným výrokom, ktorý sa mu pripisuje - prilákal viac múch lyžicou svojho obvyklého medu ako sudom octu, a teda úplne iným spôsobom ako niektorí iní misionári, ktorí sa snažili vzbudiť strach!³⁵

Tento duch dobroty, miernosti a tichosti bol hlboko vrytý do prvých saleziánov a patrí k našej najstaršej tradícii. To všetko naznačuje, že ju nemôžeme zanedbávať, ba ani strácať pre riziko, že výrazne poškodíme svoju charizmatickú identitu.

Spôsob, akým sa tento duch dobroty a láskavosti prenáša a odovzdáva medzi nami, možno vidieť v živote tých mladých ľudí, ktorí sa stali saleziánmi práve vďaka osobnej skúsenosti s dôverne známou, prívetivou, láskavou a úctivou črtou, ktorú ponúka život s donom Boscom a prvými saleziánmi na Valdoc-

---

³⁴ *Spomienky Jána Bosca*. Vydavateľstvo Don Bosco: Bratislava 2015, s. 16.

³⁵ Porov. CAMUS, J. P.: *L'Esprit du bienheureux François de Sales*, časť I, oddiel 3. In: WIRTH, M.: *Saint Francesco di Sales*, 97. Jean Pierre Camus, keď hovorí o osobnosti svätca, vyzdvihuje výrazy, ktoré používal voči svojim protivníkom a odporcom a ktoré dobre odrážajú jeho pokornú povahu a miernosť. Hovoril o bratoch, deťoch Cirkvi „k dispozícii“, bratoch v nádeji v tom istom povolani k spásu a veriacich ženevského sídla vždy nazýval „moji chudobní“ alebo „moji drahí“, čo boli výrazy súcitu a lásky.

cu. V skutočnosti sa v prvých dňoch hovorilo o „štvrtom saleziánskom sľube“, ktorý zahŕňal dobrotu (predovšetkým), prácu a preventívny systém.³⁶

Spolu s týmto svedectvom čítame aj svedectvo svedkov citovaných v *Liste z Ríma*, najmä Valfrèho, ktorý sa zjavil donovi Boscovi vo sne a bol v oratóriu pred rokom 1870:

„Bola to scéna, ktorá bola plná života, pohybu a veselosti. Chlapci behali a skákali. [...] Na inom mieste postával hlúčik chlapcov. Doslova viseli na kňazovi a s otvorenými ústami počúvali príbeh, ktorý im rozprával. Na inom mieste bol zasa dušou chlapčenských hier jeden. [...] Medzi mladými a predstavenými zjavne panovala veľká srdečnosť a dôvera. [...] Rodinný duch prináša lásku a láska budí dôveru. Dôvera otvára srdcia.“³⁷

Nemôžeme si predstaviť saleziánsku prítomnosť vo svete, prítomnosť *Dcéry Márie Pomocnice kresťanov*, *Saleziánov dona Bosca* a súčasných tridsiatich dvoch skupín, tvoriacich *saleziánsku rodinu dona Bosca*, ktorá by nemala charakteristiku dobra ako typický prvok; alebo by sme ju aspoň mali mať, ako nám to chcel pripomenúť pápež František svojím poučným vyjadrením o „voľbe Valdocca“.³⁸ Je to naša voľba pre saleziánsky štýl láskavosti, priazne, dôvernosti a prítomnosti. Máme poklad, dar, ktorý sme dostali od dona Bosca a ktorý teraz musíme oživiť.

---

³⁶ Porov. GIRAUDO, A. o. c. s. 3 - 5: „Máme tri štvrtiny sľubov. Podľa rôznych aspektov: dobrotu, prácu, preventívny systém“ (s. 70). Porov. komentár ALBURQUERQUE, A.: *Espíritu y espiritualidad salesiana*, „El cuarto voto salesiano“ a CAVIGLIA, A.: *Conferenze sullo Spirito Salesiano*. Istituto Internazionale Don Bosco: Turín 1953, 107.

³⁷ *Stanovy Spoločnosti svätého Františka Saleského, List z Ríma*. Saleziáni dona Bosca - Slovenská provincia, Bratislava 2009, s. 331.

³⁸ Porov. *Posolstvo Jeho Svätosti pápeža Františka členom 28. GK*. In: ACG 433 „Akí saleziáni pre dnešných mladých?“ *Poskapitulárna reflexia*. Rím 2020.

V *Charte identity saleziánskej rodiny* sa uvádza, že charakteristickými aspektmi identity saleziánskej rodiny sú saleziánska náklonnosť a láskavosť.

„Láskavosť dona Bosca je nepochybne charakteristickou črtou jeho pedagogickej metódy, aj dnes považovanou za platnú, jednak v ešte kresťanských kontextoch, a jednak v situáciách, kde žijú mladí, ktorí sú príslušníkmi iných náboženstiev.

Avšak nie je možné zredukovať ju len na pedagogický princíp, ale treba ju uznať za podstatný prvok našej spirituality.

Ona je totiž tou pravou láskou, pretože čerpá z Boha. Je láskou, ktorá sa prejavuje rečou jednoduchosti, srdečnosti a vernosti. Je láskou, ktorá vzbudzuje túžbu po opätovaní. Je to láska, ktorá prebúdza dôveru a otvára cestu dôvernosti a bytostnej komunikácii („výchova je vecou srdca“). Je to láska, ktorá sa šíri a vytvára klímu rodiny, kde je pekné a obohacujúce byť spolu.“³⁹

František Saleský príťahoval ľudí svojou vľúdnosťou. Svätý Vincent de Paul ho označil za človeka, ktorý sa najviac podobá nášmu Pánovi.⁴⁰ Učil sa od Ježiša, tichého a pokorného srdcom. Ježišovo srdce má pre Františka Saleského aj pre dona Bosca hlboký význam. Láska Boha, ktorý sa stal telom, nachádza v Ježišovom ľudskom srdci najvýrečnejšie vyjadrenie lásky. Vychádzajúc zo slobody, s ktorou Boh stvoril človeka, cez vľúdnosť, dobrotu a lásku ako Božie spôsoby zaobchádzania so svojimi synmi a dcérami sa dostávame k podstate saleziánskej spirituality, ktorá je zároveň modelom nášho bytia a života: *k láske*.

---

³⁹ *Charta identity saleziánskej rodiny*, č. 32.

⁴⁰ Porov. McDONNELL, E.: *God Desires You*, 57.

Pre mnohých našich mladých ľudí je najpamätnejším zážitkom zo stretnutia so saleziánskou rodinou na celom svete často dôvernosť, prijatie a láskavosť, s akou sa cítili prijatí. Skrátka, *rodinný duch*.

Odkiaľ u Františka Saleského pochádza schopnosť lásky a láskavosti, sebadarovania a odovzdania sa? Nepochybne z hlbkej istoty, ktorú dosiahol po prekonaní dvoch veľkých kríz. Pre ne sa cítil nehodný Božej lásky. Skutočne, skúsenosť krízy a temnoty – ktorú môžeme zažiť všetci a ktorú zažili aj veľkí svätci ako Terézia od Ježiša, Terézia z Kalkaty, Ján z Kríža – zrodila vo Františkovi Saleskom očistenú nádej, ktorá ho priviedla k tomu, aby nedôveroval vlastným zásluhám, ale Božiemu milosrdenstvu a добрote. Pohyboval sa smerom k „čistej láske“ – láske, ktorá miluje Boha pre neho samému. Boh nás nemiluje preto, že sme dobrí, ale preto, že on je dobrý, a my Boha nemilujeme preto, že od neho chceme niečo dobré, ale preto, že on sám je najväčšie dobro.

Plnenie Božej vôle sa teda nedosahuje prostredníctvom pocitov „nehodnosti“, ale prostredníctvom nádeje v Božie milosrdenstvo a dobrotu. *To je saleziánsky optimizmus*.

Táto perspektíva nás vedie k tomu, aby sme s presvedčením odmietli akékoľvek zobrazenie Boha ako svojvoľného kata a namiesto toho prijali Boha zjaveného Ježišom – Boha milosrdenstva a lásky – a uvažovali o tom, ako sa srdce Františka Saleského rozširuje, keď vníma nekonečnú Božiu lásku. Keď nám teda hovorí o Božej láske, hovorí o svojej vlastnej skúsenosti, o svojom vlastnom zážitku. *František Saleský* napokon *odpovedá na Božiu lásku láskou*. Táto hlboká úprimná výpoveď, ktorú svätec vyjadruje v modlitbe, je skutočne dojímavá:

„Nech sa deje čokoľvek, Pane, ktorý máš všetko v rukách a ktorého cesty sú spravodlivosť a pravda; nech si už pre mňa akokoľvek rozhodol o tomto večnom tajomstve

predurčenia a zavrhnutia; ty, ktorého súdy sú hlbokou priepasťou, ty, ktorý si vždy spravodlivý sudca a milosrdný Otec, budem ťa milovať, Pane, aspoň v tomto živote, ak mi nie je dané milovať ťa v živote večnom; ty, ktorého súdy sú hlbokou priepasťou, ty, ktorý si vždy spravodlivý sudca a milosrdný Otec, budem ťa milovať, Pane, aspoň v tomto živote, ak mi nie je dané milovať ťa v živote večnom; aspoň tu ťa budem milovať, Bože, a vždy budem dúfať v tvoje milosrdenstvo a vždy budem opakovať všetky tvoje chvály, napriek všetkému, čo mi chce satanov anjel nahovoriť. Pane Ježišu, ty budeš vždy mojou nádejou a spásou v krajine živých. Ak musím byť prekliaty medzi prekliatymi, ktorí nevidia tvoju sladkú tvár, daj mi aspoň, aby som nebol medzi tými, ktorí preklínajú tvoje sväté meno.“⁴¹

Kríza Františka Saleského odhalila najhlbšiu časť jeho bytosti: *srdce zamilované do Boha*. Chápal, že podriadenie vlastnej vôle Otcovej vôli, napodobňujúc Krista v Olivovej záhrade, je vrcholom čistej lásky. Takáto odpoveď na Božiu vôľu môže byť daná len z čistej lásky a vychádza z najvznešenejšieho jadra ducha. Je to láska založená na vernosti a obetovaní sa pre milovanú osobu. Ježiš v agónii v záhrade je naším vzorom: „No nie, čo chcem ja, ale čo ty“ (*Mk 14, 36*).⁴²

Presvedčenie, že Božia láska nie je založená na tom, aby sme boli alebo sa cítili dobre, ale na plnení vôle Boha Otca, je stredobodom spirituality Františka Saleského a musí byť vzorom pre celú rodinu dona Bosca. František krásne vyjadruje toto presvedčenie narážkou na potrebu putovať *od Božej útechy k Bohu útechy*, od nadšenia k pravej láske, zostať verný uprostred skúšok; prejsť od zamilovanosti k pravej láske k druhým.

---

⁴¹ OEA XXII, 19 - 20.

⁴² Pozri McDONNELL, E.: *God Desires You*, s. 18.

Čistá, nezištná láska, ktorá nehľadá nič pre seba, ktorá sa decentralizuje sama od seba. A Boh, ktorý chce zachrániť každého, nám ukazuje, že dokonalá láska vyháňa strach (1 Jn 4, 18). Všetko robte z lásky, nič zo strachu, pretože k láske nás podnecuje Božie milosrdenstvo, a nie naše zásluhy.

Vychádzajúc z tejto saleziánskej spirituality bude pre nás dôležité objaviť bezpodmienečnú Božiu lásku ako centrum celého dynamizmu lásky a pastoračnej horlivosti voči druhým, ktorú najprv nádherne rozvinul František Saleský a neskôr don Bosco.

5. BEZPODMIENEČNÁ A BEZVÝHRADNÁ LÁSKA

„Napodobňovaním Božej trpezlivosti sa stretávame s mladými na úrovni vývoja ich slobody“

Svätosť pre všetkých je základným prvkom duchovnej ponuky Františka Saleského, založenej na láske k Bohu a ku každému človeku. Táto láska nachádza v úcte k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu pevný vzor, ktorý treba napodobňovať a nasledovať. Spolu s tichosťou a pokorou je vrcholom čistej lásky podriadenie sa vlastnej vôli, napodobňovanie Krista v Olivovej záhrade. Milovať je úkon vôle, úkon odovzdania sa, v ktorom si človek vyberá Božiu vôľu.

František Saleský vo svojom *Traktáte o Božej láske* spomína srdce viac ako tristokrát. Ako kresťanský humanista sa neprestajne odvoláva na človeka stvoreného na Boží obraz a podobu a v ľudskej osobe nachádza „dokonalosť vesmíru“:

„Človek je dokonalosťou vesmíru, duch je dokonalosťou človeka, láska je dokonalosťou ducha a dobročinnosť je dokonalosťou lásky. Preto je Božia láska cieľom, dokonalosťou a vznešenosťou vesmíru. V tom spočíva veľkosť a prvenstvo prikázania Božej lásky, ktoré Spasiteľ nazval najväčším a prvým prikázaním.“⁴³

Srdce ľudskej bytosti (ženy a muža), srdce podobné srdcu márnokratného syna (*Lk 15*), keď sa odvráti od dobra, si vždy zachová tú vôľu, ktorá ho bude naďalej priťahovať k dobru, pretože tak nás stvoril Boh a my nemôžeme dosiahnuť Boha len vlastnými silami, spoliehajúc sa iba na svoju ľudskú prirodzenosť, ak nám nepomôže svojou prozreteľnosťou, svojou milos-

---

⁴³ *Traktát o Božej láske*, X, 1.

ťou a svojou láskou. Prirodzený sklon k dobrému, krásnemu a pravdivému nám môže stačiť na to, aby sme sa vydali na cestu. Tam nám pomáha a vedie nás Božie pôsobenie v nás, jeho milosť, ktorá sa neodopiera nikomu, kto ju hľadá.

Augustín povedal, že „naše srdce je nespokojné, kým nespočinie v tebe“.⁴⁴ V nadväznosti na myšlienky Františka Saleského by sme mohli spolu s von Balthasarom povedať, že „tvoje srdce [Boh] je nespokojné, kým my nespočiníme v tebe a kým sa čas a večnosť nerozplynú v sebe“.⁴⁵

V saleziánskej tradícii nachádzame početné príklady prednostnej úcty k Ježišovmu srdcu, a to tak u Františka Saleského, ako aj u Jany de Chantal a osobitným spôsobom u jednej z dcér Navštívenia Panny Márie svätej Margity Márie Alacoque; až do čias dona Bosca, pričom osobitný impulz tejto úcte dal pápež Pius IX.,⁴⁶ ktorý v roku 1877 blahorečil Margitu Máriu Alacoque a vyhlásil svätého Františka Saleského za učiteľa Cirkvi. Doba dona Bosca bola poznačená úctou k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu a od výstavby baziliky, ktorú náš otec postavil na žiadosť pápeža Pia IX., je *saleziánska rodina spojená s Ježišovou*

---

⁴⁴ AUGUSTÍN z Hippo: *Vyznania*, I, 1.

⁴⁵ POROV. VON BALTHASAR, H. U.: *Srdce sveta*. Jaca Book (= Jaca Reprint): Miláno 2016. In: MCDONNELL, E.: *God Desires You*, s. 30.

⁴⁶ Pius IX. vydal rôzne dokumenty o oficiu svätej omše Najsvätejšieho Srdca, založil početné bratstvá, udelil odpustky na mnohé bohoslužobné praktiky a blahorečil aj Margitu Máriu Alacoque (19. augusta 1864). Niektoré z týchto dôležitých motívov sa odrážajú v Bazilike Najsvätejšieho Srdca v Castro Pretorio v Ríme: obraz na hlavnom oltári je plátno, ktoré si objednal don Bosco u maliara Francesca de Rohdena a zobrazuje tretie zjavenie Najsvätejšieho Srdca Ježišovho svätej Margite Alacoque v roku 1687. Kompozíciu navrhol sám don Bosco: Kristus je umiestnený v strede s horiacim srdcom v ruke. Okolo neho je množstvo anjelov. V dolnej časti sa nachádza predel s dvoma kruhmi, ktoré predstavujú svätého Františka Saleského a svätú Margitu Alacoque. V hornej časti drží cherubín zvitok s citátom z *Knihy prísloví*: „*Praebe, fili mi, cor tuum mihi*“ (Prís 23, 26): „Daj mi, syn môj, svoje srdce.“

láskou vyjadrenou v jeho srdci. Možno toto je ďalším bodom podobnosti a prieniku medzi svätým Františkom Saleským a donom Boscom: *vernosť Cirkvi a poslaniu ohlasovania evanjelia, postavenie Krista do stredu pastoračnej činnosti s cieľom osloviť všetkých.* Nie je od veci nazvať Baziliku Najsvätejšieho Srdca Ježišovho v Ríme „medzinárodným chrámom“, podobne ako „Tibidabo“ v Barcelone a mnohé iné chrámy zasvätené Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu v celom saleziánskom svete a, samozrejme, v celej Cirkvi.

V Ježišovom srdci je živá vtelená prítomnosť Božej lásky a jeho vôľa vykúpiť svet. To nás uisťuje, že posledným Božím slovom na svete je on, láska.

Emeritný pápež Benedikt XVI. vo svojej vzácnej a majstrovskej encyklike *Deus caritas est* opisuje Ježiša Krista ako vtelenie Božej lásky, prejav Božieho zásahu do ľudských dejín, ktorý v Ježišovi nachádza svoje najvyššie vyjadrenie:

„Keď Ježiš vo svojich podobenstvách hovorí o pastierovi, ktorý ide za stratenou ovcou, o žene, ktorá hľadá drachmu, o otcovi, ktorý vybehne v ústrety márnotratenému synovi a objíme ho, nie sú to iba slová, ale stávajú sa výkladom bytia a konania jeho samého. V jeho smrti na kríži sa uskutočňuje obrátenie sa Boha proti sebe samému, v ktorom sa daruje človeku, aby ho vyzdvihol a spasil – je to láska v jej najradikálnejšej podobe. Pohľad na Kristov prebodnutý bok, o ktorom hovorí Ján (porov. *Jn 19, 37*), dosvedčuje to, čo bolo východiskovým bodom tejto encykliky: ‚Boh je láska‘ (*1 Jn 4, 8*). Práve tu môžeme kontemplovať túto pravdu. A len vychádzajúc odtiaľto vieme definovať, čo je láska. Vďaka tomuto pohľadu kresťan nachádza cestu svojho života a svojho milovania.“⁴⁷

---

⁴⁷ BENEDIKT XVI.: *Deus caritas est*, 12.

Tento malý *exkurz* o úcte k Najsvätejšiemu Srdcu nás priblíži k jadrú našej spirituality. Ak chýba pôvodný zdroj Božej lásky, neexistuje dobrota, oddanosť núdzny, láskavosť či sloboda, milosrdenstvo alebo iné vlastnosti, ktoré sme predstavili. Práve láska, a nie hriech, vysvetľuje slobodné rozhodnutie Boha byť súčasťou ľudstva a byť jedným z nás. Takto chápeme, že vtele- nie, teda to, že sa Syn stal človekom, je odvekou Božou vôľou. Nie je to nejaký „plán B“, ktorý Boh vymyslel kvôli ľudskému hriechu. Aj keby neexistoval hriech, z ktorého by nás vykúpil, aj tak by sa Boh stal človekom. Toto je hlboké presvedčenie Františka Saleského.

Vtelenie navyše nie je len historickou skutočnosťou, ale nepretržitou udalosťou, metafyzickou a zároveň osobnou. Boh sa vteľuje do našich dejín zo svojej čistej a nezištnej iniciatívy.

Apoštolát a naša oddanosť poslaniu nadobúdajú plný zmysel, pretože sú napodobňovaním toho, ktorý z lásky dal za nás svoj život: milovať rovnakým spôsobom, s darom svojho života, s pokorou, ktorú František Saleský nazval „zostupnou láskou“, vstupovať do vzťahu s druhými, *robiť sa malými s malými z lásky, aby sme ich pozdvihli*. Toto je „extáza“ a znamená vyjsť zo seba, stretnúť sa s druhými s postojom služby, ako to urobil Ježiš pri umývaní nôh (*Jn 13*). Alebo keď si ich „Ježiš zavola k sebe a povedal: „Kto bude chcieť byť medzi vami prvý, bude vašim sluhom. Ako ani Syn človeka neprišiel dať sa obsluhovať, ale slúžiť a položiť svoj život ako výkupné za mnohých““ (*Mt 20, 27 - 28*).

Vo svetle Pánovho slova a podľa dobrého príkladu Františka Saleského chápeme otcovstvo dona Bosca ako výraz jeho bezpodmienečnej lásky k chudobným, opusteným a ohrozeným mladým ľuďom.

V našej saleziánskej spiritualite nie sú nábožnosť a duchovný život oddelené od apoštolátu a praktizovania lásky. Z tohto dô-

vodu don Bosco chcel popri kostole zriadiť aj výchovné a vzdelávacie centrum pre mladých; prostredie, ktoré by bolo podobne ako na Valdoccu a vo všetkých ostatných saleziánskych pôsobiskách vo svete *domovom* pre mladých, čo to najviac potrebujú, *dvorom*, kde by sa mohli stretávať so svojimi priateľmi. Týmto spôsobom sa završuje a plne realizuje autentická nábožnosť, ktorá vedie k prejavom lásky voči blížnemu.

Don Bosco chce, aby *nás láska ku Kristovi viedla k láske k mladým*, čo je saleziánska charakteristika nášho života a trvalá výzva pre rodinu dona Bosca dnes a vždy.

6. POTREBA DUCHOVNÉHO SPRIEVODCU

„Sprevádzame ich, aby sa upevňovali v presvedčení“

Saleziánska rodina naďalej praktizuje umenie sprevádzania, to isté umenie, ktoré rozvíjali František Saleský a don Bosco, každý vo svojom období.

Táto služba, služba duchovného vodcu, bola a je v Cirkvi cenená ako skutočne dôležitý prvok saleziánskej pedagogiky a výchovy, ktorý by sme mali vykonávať ešte lepšie. Ide o *sprevádzanie*. Aj pri tejto úlohe uplatňujeme saleziánske zásady zdedené od Františka Saleského: láskavosť, vľúdnosť, trpezlivosť, počúvanie, čakanie.

Dnešní mladí, rovnako ako mladí všetkých čias, čakajú na priateľskú ruku, ktorá im pomôže na ich ceste. Duchovné vedenie, ktoré František Saleský ponúkal mnohým ľuďom a ktoré im pomáhalo kráčať k Bohu v životnom stave, v ktorom sa nachádzali, praktizoval don Bosco so svojimi mladými. Sprevádzal každého z nich prostredníctvom vytvorenia výchovného prostredia a osobného kontaktu. Nie nadarmo don Bosco vymyslel „slovko do ucha“ – spôsob, ako každému povedať a navrhnúť osobnú cestu svätosti a rastu, až kým sa nestanú tým, čo Boh „vysníval“ pre každého z nich.

Zamýšľanie sa nad touto službou mladým nás povzbudzuje k hlbšiemu pochopeniu toho, čo pre nás všetkých znamená osobné sprevádzanie. Je to vzácny spôsob, ako slúžiť druhým veľkorysťou času venovaného počúvaniu. Vo vzťahoch medzi ľuďmi nie je nič cennejšie ako čas veľkodušne venovaný počúvaniu druhých: zanechať iné povinnosti, iné úlohy, ponúknuť plnú pozornosť na prijatie, počúvanie, vedenie, navrhovanie, sprevádzanie.

Pri príležitosti štvorstého výročia smrti svätého Františka Saleského nemôžeme zabudnúť na túto jednoduchú a pokornú službu mladým, ktorá jasne vyjadruje, ako si vážime ich život a akú dôležitosť mu prikladáme, keď venujeme svoj čas tomu, aby sme boli s nimi, počúvali ich, porozumeli im a pomohli im nasledovať v ich živote projekt, ktorý im navrhuje Boh.

Pre nás nasledovníkov spirituality svätého Františka Saleského v donovi Boscovi pomáhať mladým objavovať a nasledovať Božiu vôľu dáva zmysel nášmu výchovnému a evanjelizačnému povolaniu. To je tiež dôvod, prečo sme sa narodili v Cirkvi, dôvod, prečo Duch Svätý vzbudil v donovi Boscovi saleziánsku charizmu, ktorú dnes prežíva jeho duchovná rodina.

V dimenzii pastoračnej služby sprevádzania sa konkretizuje a vyjadruje naša prednosť pre chudobných a opustených mladých. Určite to nie je to isté kultúrne prostredie ani tí istí ľudia (ako za čias Františka Saleského). Nie je však rozdiel v dôležitosti, ktorá sa pripisuje hľadaniu Božej vôle v živote každého jednotlivca, každého mladého človeka či adresáta nášho poslania. Je zrejmé, že toho, koho máme pred sebou, považujeme za dôležitého vtedy, keď necháme bokom ostatné veci, venujeme pozornosť jeho životu, jeho príbehu, jeho situácii. Toto je konkrétny spôsob, ako uviesť do praxe heslo dona Bosca: „Da mihi animas, cetera tolle“ – pre nás dnes rovnako naliehavé a dôležité, ako bolo pre neho.

V živom saleziánskom jazyku objavujeme u dona Bosca túžbu stať sa „priateľom duše“ mnohých mladých ľudí, tak ako František Saleský zažil duchovné priateľstvo rodiace sa v ľuďoch, ktorých sprevádzal. Don Bosco nasledoval Františka Saleského, preto sa snažil viesť svojich mladých k priateľstvu s Bohom, ktorý je stredobodom celého duchovného života – v každodennom živote, v tých najobyčajnejších situáciách a v osobitných i ťažkých chvíľach. Chcel byť pre týchto mladých ľudí priateľom, ktorému môžu dôverovať, a ako priateľ a otec ich chcel priviesť bližšie k Bohu. Takto o tom hovorí sám don Bosco:

„Hľadal som príčinu a prišiel som na to, že mnohí sa dostali znova do väzenia len preto, že boli ponechaní sami na seba. Myslel som si: ‚Títo chlapci by mali vonku nájsť nejakého priateľa, ktorý by sa o nich staral, pomáhal im, učil ich a chodil s nimi v nedeľu do kostola. Tak by sa azda neskazili a do väzenia by sa ich tak dostalo omnoho menej.‘ Zveril som sa s touto myšlienkou donovi Cafasovi a s jeho pomocou som hľadal spôsoby, ako ju uskutočniť. Dôveroval som Bohu, lebo som vedel, že bez jeho pomoci všetko naše úsilie vyjde nazmar.“⁴⁸

František Saleský v *Úvode do nábožného života* navrhuje hľadať „priateľa duše“, aby sme mohli kráčať životom. Nekladie pritom žiadne podmienky na prijatie človeka, ktorý hľadá vedenie. Je to bezpodmienečné prijatie. Ide o „saleziánsky štýl sprevádzania“.⁴⁹

„Keď mladému Tobiášovi prikázali, aby išiel do Rages, odpovedal: ‚Nepoznám cestu.‘ Jeho otec mu povedal: ‚Chod pokojne a nájdi si niekoho, kto ťa povedie. To isté hovorím aj ja tebe, Filotea. Chceš sa s dôverou vydať na cestu nábožnosti? Vyhľadaj si nejakého schopného človeka, ktorý ťa povedie a bude ti robiť sprievodcu; je to odporúčanie odporúčaní. Nech hľadáš čokoľvek, hovorí zbožný Avila, Božiu vôľu nájdeš s istotou len na ceste pokornej poslušnosti, ktorú odporúčali a praktizovali nábožní v dávnych dobách.“⁵⁰

---

⁴⁸ *Spomienky Jána Bosca*. Vydavateľstvo Don Bosco: Bratislava 2015, s. 92.

⁴⁹ Štúdium o sprevádzaní zaznamenalo v posledných rokoch obnovený záujem a nechýbajú práce, ktoré predstavujú zaujímavé návrhy na ďalšie štúdium. V našom saleziánskom prostredí porov. ATTARD, F. – GARCÍA, M. A. (EDS.): *L'accompagnamento spirituale. Itinerario pedagogico spirituale in chiave salesiana al servizio dei giovani*. Elle Di Ci: Leumann (Turín) 2014 a tiež CRESPO-BUEIS, J. (COORD.): *Acompañar a los jóvenes*. CCS: Madrid 2021.

⁵⁰ *Úvod do nábožného života*, I, 4.

Nájsť takýchto priateľov duše, ktorí nás sprevádzajú na našej ceste, by bolo tiež pekným ovocím tohto saleziánskeho jubilea. Don Bosco to všetko osobitne zohľadňoval a dosahoval bezpodmienečným prijatím, starostlivosťou o prostredie a prítomnosť, priateľstvom, náklonnosťou, dôverou, hľadaním dobra každého človeka, načúvaním Bohu, ktorý nám do cesty postavil práve toho, kto nás môže sprevádzať. V *Pamätiach oratória svätého Františka Saleského*, v ktorých don Bosco hodnotí svoju vlastnú skúsenosť, poukazuje na veľkú hodnotu sprevádzania v jeho vlastnom živote, najmä v určitých rozhodujúcich chvíľach. Hovorí:

„Don Cafasso ma duchovne viedol už šesť rokov. Ak som v živote urobil niečo dobré, vďačím za to jemu. Sprevádzal ma svojou radou v rozhodovaní, plánovaní a v usmerňovaní mojej kňazskej práce.“⁵¹

František Saleský písal o tejto téme vo svojom diele *Filotea*:

„Pre teba musí vždy zostať anjelom, to znamená, keď ho nájdeš, neprestávaj si ho vážiť ako človeka a nevkladaj dôveru v jeho ľudské schopnosti, ale v samého Boha, ktorý ťa bude povzbudzovať a hovoriť k tebe prostredníctvom tohto človeka, vkladajúc mu do srdca a úst to, čo bude užitočné pre tvoje dobro; musíš ho počúvať ako anjela, ktorý prišiel z neba, aby ťa tam priviedol. Hovor s ním s otvoreným srdcom, s úplnou úprimnosťou a priamosťou; jasne mu vyjav dobro a zlo bez prikrášľovania a pretvárinky: tak bude dobro ocenené a upevnené a zlo napravené a odstránené; v utrpení ti bude úľavou a oporou, v úteche umiernenosťou a rozvahou. Musíte mu bezhranične dôverovať a zároveň si ho veľmi vážiť, ale tak, aby úcta neznižovala dôveru a dôvera neznižovala úctu. Otvor sa mu s úctou

---

⁵¹ *Spomienky Jána Bosca*. Vydavateľstvo Don Bosco: Bratislava 2015, s. 91.

dcéry k otcovi a rešpektuj ho s dôverou syna k matke; stručne povedané: musí to byť priateľstvo silné a jemné, sväté, posvätné, hodné Boha, božské, duchovné.“⁵²

Na konci obdobia stráveného v *kňazskom konvikte* v Turíne don Bosco chcel, aby v tom, čo mal začať, viedla jeho kroky Božia vôľa. Zveril sa preto do rúk toho, kto ho najlepšie poznal a mohol viesť – dona Cafassa. V krátkom dialógu s ním (uvádzam ho nižšie) nám don Bosco ukazuje, ako si naplno osvojil to, čo učil František Saleský o nezaujatosť, úprimnom hľadaní a poslušnosti v sprevádzaní. Predstavuje nám spôsob života, ktorý by sme sami mali uviesť do praxe skôr, ako ho budeme považovať za návrh, čo adresujeme iným.

„Raz si ma don Cafasso zavolať do svojej pracovne a povedal mi: „Končíte štúdiá. Treba sa dať do práce. Na Pánovom poli je mnoho pracovných príležitostí. Čo vás najväčšmi priťahuje?“

- To, čo mi poradíte.

- Momentálne sú tu tri možnosti: miesto zástupcu farára v Buttigliere d’Asti, miesto profesora morálky v konvikte a miesto riaditeľa malej nemocnice, ktorá sa stavia vedľa útulku. Čo si vyberiete?

- Čo pre mňa uznáte za najvhodnejšie?

- K čomu z toho máte najväčší sklon?

- Mojm sklonom je zaoberať sa mládežou, však to viete. Rozhodnite, ako chcete. Vo vašej rade budem vidieť Božiu vôľu.

- Na čo teraz myslíte? Čo vidíte vo svojej fantázii?

- Zdá sa mi, že som medzi množstvom chlapcov, ktorí čakajú, že im pomôžem.

- Choďte si teda na pár týždňov na prázdniny. Keď sa vrátite, poviem vám, kam ste určený.

---

⁵² Úvod do nábožného života, I. 4.

Po týchto prázdninách uplynulo niekoľko týždňov a don Cafasso nič. A mlčal som aj ja.

- Prečo sa nepýtate, kam ste boli určený? - spýtal sa ma.

- Lebo chcem plniť Božiu vôľu, kedy a kde mi naznačíte. Sám nechcem do toho nijako zasahovať.

- Tak sa zbaľte a choďte do útulku k donovi Borelovi. Stanete sa riaditeľom malej nemocnice svätej Filomény a budete pracovať aj v útulku. Medzitým vám Boh ukáže, čo máte robiť pre mládež.

Na prvý pohľad sa zdalo, že toto rozhodnutie je v rozpore s mojimi náklonnosťami. Mal som prevziať vedenie nemocnice a okrem toho kázať a spovedať v ústave, kde bolo štyristo dievčat. Kde som mal vziať potrebný čas na oratórium? A predsa to bola Božia vôľa. A budúcnosť to ukázala.⁵³

Na záver, keď to porovnáme so spiritualitou Františka Saleského a so skúsenosťou dona Bosca, zistíme, že pokiaľ ide o sprevádzanie, náš výchovný štýl je „duchovnou mystagógiou“ a tá sa stará o druhého výchovným priateľstvom, ktoré osvecuje, uvádza do vnútorného života a vytvára vzťah s Bohom; životným štýlom a priateľským, žoviálnym, blízkym vzťahom, nie povrchným, ale schopným sprevádzať každého na ceste, ktorá vedie k Božej láske. Aj saleziánsky spoločník musí mať a pestovať postoje vlastné tým, ktorí žijú preventívny systém a pastoračnú lásku.⁵⁴

---

⁵³ *Spomienky Jána Bosca*. Vydavateľstvo Don Bosco: Bratislava 2015, s. 99 - 100.

⁵⁴ Porov. GIRAUDO, A.: *Duchovné vedenie u svätého Jána Bosca. Osobitné konotácie duchovného vedenia, ktoré don Bosco ponúkal mladým ľuďom*. In: ATTARD, F. - GARCÍA, M. A. (EDS.): *L'accompagnamento spirituale. Itinerario pedagogico spirituale in chiave salesiana al servizio dei giovani*. Elle Di Ci: Leumann (Turín) 2014, 160: „Don Bosco je vzorom: má tendenciu stotožňovať v sebe vychovávateľa, spovedníka a duchovného vodcu; kladie dôraz na láskavé prijatie, úctivosť, veľkodušnosť a starostlivosť o osoby, intenzitu prejavovanej náklonnosti, aby mladí mali dôveru a istotu a spolupracovali na formačnom pôsobení s ochotnou a srdečnou poslušnosťou.“

7. „VŠETKO Z LÁSKY“

Nech „postupne preberajú zodpovednosť za citlivý proces rastu svojej ľudskosti vo viere“

Prvok, ktorý sa tiahne celou saleziánskou spiritualitou Františka Saleského, je veľká hodnota modlitby.

Na týchto stránkach som poukázal na niektoré formy vyjadrenia nábožnosti, ako napríklad na úctu k Najsvätejšiemu Srdcu, na základný postoj dôvery, na odovzdanie sa do rúk Prozreteľnosti, na vedomie, že máme v sebe „vnútornú svätyňu“, na priateľstvo s Bohom, ktoré musíme pestovať, a na dobrotu Boha, ktorý nikdy neodmieta svoju pomoc tým, ktorí robia všetko, čo môžu, a sú verní v malých veciach.

V tom všetkom možno vidieť zdroj a výraz pastoračnej horlivosti Františka Saleského, jeho trpezlivosti so všetkými, jeho dobroty, optimizmu, statočnosti a tiež jeho túžby odovzdávať všetkým evanjeliou radostnú zvesť. Všetko je ovocím jeho vzťahu s Bohom, hlbokého a zároveň jednoduchého, každodenného a prežívaného ako pravé priateľstvo. Františkov modlitbový život je jeho osobným príbehom lásky k Bohu s pokrokom a cvičeniami, ktoré majú zabrániť, aby ochladol jeho vzťah so Srdcom jeho srdca, stredom jeho života.

Pre Františka Saleského je modlitba ako komunikácia s Bohom rozprávaním srdca človeka so srdcom Pána. Je to forma modlitby vtelenej spirituality. Boh je nielen Bohom ľudského srdca, ale aj „priateľom ľudského srdca“.

Modlitba nám umožňuje nájsť Božie srdce a prispôbiť svoje srdce jeho Srdcu.

„Spojme svoju vôľu s Bohom, aby sme zakúsili a pocítili sladkosť jeho nepochopiteľnej dobroty, pretože z vrcholu tohto rebríka nám Boh, skláňajúc sa k nám, dáva bozk lásky a dáva nám ochutnať posvätné prsia svojej sladkosti, lepšej ako víno.“⁵⁵

František Saleský prežíva modlitbu ako dialóg srdca, v ktorom iniciatívu preberá Boh.

„Nikdy nie je dar príjemnejší, ako keď nám ho dá priateľ. Najjemnejšie príkazy sa stávajú krutými, ak ich ukladá tyranské a kruté srdce, a zdajú sa nám veľmi milé, keď ich diktuje láska. Služba sa Jakubovi zdala byť výsadou, pretože pochádzala z lásky. Mnohí zachovávajú prikázania ako tí, čo berú lieky, teda viac zo strachu pred smrťou a zatratením ako z potešenia, že sa zapáčili Bohu. Naopak, zaľúbené srdce miluje prikázania, a čím sú ťažšie, tým sa mu zdajú príjemnejšie a milšie, lebo tak sa viac páči Milovanému a tým väčšiu poctu mu preukazuje.“⁵⁶

Ide o to, aby sme milovali Božiu vôľu, uskutočňovali ju a v modlitbe nachádzali najlepšiu podporu na jej uskutočnenie. Kľúčom k tejto spiritualite je utiekať sa k modlitbe, aby sme boli s tým, o ktorom vieme, že nás miluje; aby sa tlkot nášho srdca zhodoval s tlkotom Majstra, aby sme kontemplovali ako milovaný učeník – keďže modlitba nie je veľa myslieť, ale veľa milovať; a aby sme v ňom odpočívali, zotavili sa a našli silu pokračovať v láske.

Láska ako meradlo našej modlitby

Láska je mierou našej modlitby, pretože naša láska k Bohu sa prejavuje v láske k blížnemu. Stretávame sa tu s „*modlitbou*

---

⁵⁵ *Traktát o Božej láske*, XI, 12, so zjavným odkazom na *Pies* 1, 2.

⁵⁶ *Tamtiež* VIII, 5.

života“, ktorá bola pre svätého Františka Saleského taká dôležitá.⁵⁷ Spočíva v tom, že všetky svoje činnosti konáme s láskou a z lásky k Bohu, takže celý náš život sa stáva nepretržitou modlitbou. Kto koná skutky lásky, navštevuje chorých, pomáha na dvore, venuje čas iným, aby ich vypočul, prijíma tých, ktorí sú v núdzi..., ten sa modlí. Záväzky a zamestnania nesmú brániť zjednoteniu s Bohom, a kto praktizuje túto formu modlitby, neriskuje, že zabudne na Boha. Keď sa dvaja ľudia milujú, uzatvára František Saleský, ich myšlienky sú vždy zamerané na toho druhého.

Jednoduché prostriedky, ktoré navrhuje na dosiahnutie zjednotenia s Bohom – téma taká blízka našej spiritualite synov a dcér dona Bosca –, rozpoznávame v praktikách nábožnosti, ktoré don Bosco navrhoval svojim chlapcom a prvým saleziánom. Tým, ktorí sa zaoberajú svetskými vecami, radí, aby si našli chvíľky, aj veľmi krátke, na rozjímanie a aby spojili svoje srdce s Bohom krátkymi vzdychmi, strelnými modlitbami a dobrými myšlienkami alebo aby si uvedomili Boha vo svojom duchu. Aj keď sme uprostred rozhovorov alebo činností, vždy môžeme zostať v Božej prítomnosti. Takto pravá modlitba nezanebdáva povinnosti každodenného života.

Tí, ktorí to zažili, uznávajú, že František Saleský žil podľa toho, čo radil a učil iných. Čo robil, robil pre Boha a v Bohu. Túto „aktívnu modlitbu“ považoval za lepšiu ako ostatné. Keď bol preťažený úlohami a povinnosťami, nevenoval takmer žiadny čas formálnej modlitbe: „Jeho život bol jednou nepretržitou modlitbou.“⁵⁸

---

⁵⁷ Porov. WIRTH, M.: *San Francesco di Sales*, 160.

⁵⁸ Porov. WIRTH, M.: *San Francesco di Sales*, 160. V poznámke pod čiarou Wirth odkazuje na túto skutočnosť v liste matky de Chantal donovi Jeanovi de Saint-François. In: DE CHANTAL, J.-F. F.: *Correspondance*, t. II, 305.

František Saleský vo svojom *Úvode do nábožného života* predstavuje stupne modlitby podľa vzoru svätej Terézie od Ježiša (slovná, mentálna, kontemplatívna a tichá modlitba). Pre našu každodennú prax by stálo za to preskúmať hodnotu meditácie Františka Saleského, ktorý sa domnieva, že tak ako sa hodinky naťahujú, aby sa nezastavili, aj modlitba a čas venovaný Pánovi v meditácii a spytovaní svedomia a iné nábožné praktiky udržujú pri živote náš zápal, našu apoštolskú horlivosť a našu túžbu patriť Bohu. Je lepšie nájsť si chvíle, keď sa môžeme utiahnuť do svojho srdca, ďaleko od zhonu a aktivít, a viesť s Bohom rozhovor od srdca k Srdcu.

„Hodinky, nech sú akokoľvek dobré, sa musia naťahovať a nastavovať aspoň dvakrát denne, ráno a večer, a okrem toho sa musia aspoň raz ročne úplne rozobrať, aby sa odstránila nahromadená hrdza, narovnali krivé časti a vymenili tie, ktoré sú príliš opotrebované. To isté má robiť ten, kto sa vážne stará o svoje srdce; musí ho večer a ráno dobíjať v Bohu pomocou vyššie uvedených cvičení; musí tiež opakovane uvažovať o svojom stave, narovnávať ho a opravovať; a napokon ho musí aspoň raz do roka rozobrať a starostlivo skontrolovať všetky časti, teda všetky svoje city a vášne, aby opravil všetky nedostatky, ktoré v ňom objaví. A tak ako hodinár namaže špeciálnym olejom ozubené kolieska, pružiny a všetky mechanické časti hodínok, aby boli všetky pohyby hladšie a aby sa menej zachytávala hrdza, tak aj nábožný človek, keď rozoberie svoje srdce, aby ho obnovil, musí ho pomazať sviatosťami spovede a Eucharistie. Toto cvičenie obnoví tvoje časom oslabené sily, zahreje tvoje srdce, oživí tvoje dobré úmysly a spôsobí, že cnosti tvojho ducha opäť rozkvitnú.“⁵⁹

---

⁵⁹ *Úvod do nábožného života*, V, 1.

Keď je proces autentický, modlitba vedie k činom a naopak. Pridanou hodnotou je to, že modlitba sa praktizuje s jednoduchosťou a odriekaním, ako to učil František Saleský: „Nič nežiadať, nič neodmietajú.“ Tento postoj pomáha očistiť motiváciu k nasledovaniu, umožňuje nám dať sa viesť Bohom a disponuje v nás autentickou slobodou.

Mária, Ježišova matka. Obráťme sa na túto Matku, vyzývajme jej materinskú lásku

Len stručne sa zmienim, ale chcel by som zdôrazniť, že ľudský rast vo viere nachádza osobitný vzor v Márii, Ježišovej matke.⁶⁰

František Saleský stanovil, že dielo Navštívenia Panny Márie, ktoré založil spolu s Janou de Chantal, bude mať za svoj symbol srdce prebodnuté dvoma šípami, korunované krížom, obklopené trňovou korunou s vyrytými svätými menami Ježiša a Márie.

V prvom rade sa Mária v teológii Františka Saleského objavuje v podobe, aká bude charakteristická pre teológiu Druhého vatikánskeho koncilu. Mária je srdcom Cirkvi. Jej poslaním je priťahovať a viesť všetkých k svojmu Synovi.⁶¹ Preto František Saleský povzbudzuje ľudí, aby sa ako učeníci pripojili k Márii a prijali zdroj jednoty, Ducha Svätého.

„Svätú a slávnú Pannu Máriu si cti, uctievaj a rešpektuj s osobitnou láskou: je Matkou nášho zvrchovaného Otca, a preto je aj našou drahou babičkou. Utielajme sa k nej ako vnúčatá, vrhnime sa jej na kolená s absolútnou dôverou; v každom okamihu, za každých okolností sa od-

---

⁶⁰ McDONNELL, E.: *God Desires You*, 127 - 135.

⁶¹ Pozri OEA XXVI, 266. In: McDONNELL, E.: *God Desires You*, 128.

volávajme na túto nežnú Matku, vzývajte jej materinskú lásku a s maximálnym úsilím napodobňujeme jej cnosti, majme pre ňu úprimné srdce detí.“⁶²

Okrem toho postava Márie, vzoru všetkých čností, predstavená ako „odetá Kristom“, kráča cestou pokory ako jej Syn. Mária je úplne odovzdaná Bohu, je mu k dispozícii a dostáva hojnosť Božej štedrosti. Keď vo svojom *Magnifikate* spieva o pokore služobnice, je to preto, že priťahuje Boží pohľad.

Napokon saleziánska črta úcty k Panne Márii, našej matke a sprievodkyni, zodpovedá dôvere, ktorú don Bosco vkladal do Márie ako Tešiteľky, Nepoškrvnenej a Pomocnice všetkých bratov jej Syna. Mária spolupracuje na Božom pláne spásy a podľa slov Františka Saleského Boh „dal Márii prejsť všetkými životnými stavmi, aby v nej všetci našli to, čo potrebujú na to, aby primerane prežili svoj životný stav“.⁶³

Na nej vidíme, čo je Boh ochotný urobiť so svojou láskou, keď nájde ochotné srdce, ako bolo Máriino. Keď sa vyprázdni, prijíma plnosť Boha. Tým, že zostáva k dispozícii Bohu, dáva mu priestor, aby v nej vykonal veľké veci.

Kontemplácia Márie, jej života a jej áno Bohu nás pozýva, aby sme sa tiež otvorili Božej láske s vedomím, že Ježišovo srdce na dreve kríža nás kontempluje a miluje. V Márii vidíme dokončený skutočný osud nášho srdca, spojeného s Božím srdcom.

---

⁶² Úvod do nábožného života, II, 16.

⁶³ OEA IX, 342. In: McDONNELL, E.: *God Desires You*, 134.

František Saleský, kresťanský humanista, ktorý sprostredkúva Boha

František Saleský je v kultúrnych kruhoch nášho sveta azda najznámejší ešte jednou vlastnosťou: je patrónom novinárov.

V čase, keď sa komunikácia uskutočňuje mnohými spôsobmi so svojimi nepopierateľnými výhodami i nedostatkami, František Saleský vyniká hodnotou, ktorá dáva dôstojnosť novinárskemu povolaniu: hľadanie a šírenie pravdy.

Keď pápež Pius XI. v roku 1923 vyhlásil Františka Saleského za patróna novinárov,⁶⁴ poukázal na jeho hlavné vlastnosti ako komunikátora. Prostredníctvom svojich spisov ukázal ostatným istú a jednoduchú cestu ku kresťanskej dokonalosti.

Ukázať, ako to urobil František Saleský, že svätosť je pre každého a že je dokonale zlučiteľná so všetkými úradmi a podmienkami občianskeho života, znamená tiež vedieť sprostredkovať obsah viery a náboženstva jednoduchým, zrozumiteľným a vľúdnyim jazykom. A práve toto je saleziánska cnosť a vlastnosť odovzdávania pravdy s využitím všetkých možných prostriedkov, aby sa ohlasovanie dostalo ku každému a pomohlo každému pochopiť posolstvo, ktoré má odovzdať.

Túžbu sprostredkovať pravdu evanjelia sprevádzala u Františka Saleského nevídaná tvorivosť a originalita, o čom svedčia napríklad plagáty, ktoré vyvesoval na verejných miestach alebo roznášal pod dvere, keď nemal kazateľnicu, aby mohol predniesť svoju katechézu Božiemu ľudu, ktorý mu bol zverený ako svojmu pastierovi. Týmto jednoduchým, slobodným a prístupným spôsobom sa stal prítomným.

---

⁶⁴ PIUS XI: *encyklika Rerum omnium perturbationem o svätom Františkovi Saleskom*. Rím 26. januára 1923.

Pius XI. vo svojej encyklike k trojstému výročiu smrti Františka Saleského uvádza základné princípy, ktoré sú stále platné a hodné pozornosti ako vzor čestného, profesionálneho a pozitívneho správania:

„Chceli by sme však, aby tieto *slávnostné výročia* [tretej storočnice smrti Františka Saleského] boli *osobitne prospešné pre všetkých katolíkov, ktorí vydávaním novín alebo iných spisov ilustrujú, propagujú a obhajujú kresťanskú náuku*. Je potrebné, aby vo svojich diskusiách napodobňovali a zachovávali tú rásnosť spojenú s umiernenosťou a láskou, ktorá je vlastná Františkovi. Svojím príkladom ich totiž jasne učí, ako sa majú správať. Predovšetkým nech čo najusilovnejšie študujú a *podľa svojich možností* si osvojujú vedomosti o katolíckej náuke; nech *sa vystrihajú nedodržiavať pravdu* ani pod zámienkou, že sa vyhnú pohoršeniu svojich protivníkov, nech ju nezľahčujú alebo nezatajújú; nech dbajú na *rovnakú formu a eleganciu reči* a snažia sa vyjadrovať svoje myšlienky prezieravo [t. j. jasne, prehľadne, zrozumiteľne] *a ozdobne, aby sa ich čitatelia mohli potešiť pravdou*. Ak je potrebné bojovať s protivníkmi, nech vedia vyvracať omyly a brániť sa nepravdepodobnosti zvrátených, ale tak, aby ukázali, že sú *oduševnení čestnosťou a predovšetkým poháňaní láskou*. A keďže nie je známe, že by Saleský bol verejným a slávnostným dokumentom tejto Apoštolskej stolice ustanovený za patróna vyššie uvedených katolíckych spisovateľov, my, využívajúc túto priaznivú príležitosť, s istým poznaním a zreou úvahou, *s našou apoštolskou autoritou udeľujeme alebo potvrdzujeme a vyhlasujeme prostredníctvom tejto encykliky svätého Františka Saleského, ženevského biskupa a učiteľa Cirkvi, za ich nebeského patróna, bez ohľadu na čokoľvek, čo by tomu odporovalo.*“⁶⁵

---

65 *Tamtiež*. Kurzíva je moja.

Máme tu vzácny záväzok k pravde a jej šíreniu, k saleziánskemu štýlu dobroty a vlídnosti, k jednoduchému ohlasovaniu, k čestnému úmyslu, aby sa ohlasovanie pravdy dostalo ku každému a aby sa vždy usilovalo o dobro ľudí.

Zvestovanie a ohlasovanie viery má okrem toho, čo sme práve povedali, ešte jeden dôležitý aspekt, ktorému bol František Saleský verný. Ako ženevský biskup sa vždy staral o evanjelizáciu Božieho ľudu a najmä o katechézu. Ako rodina dona Bosca nemôžeme túto charizmatickú hodnotu stratiť alebo na ňu zabudnúť. Súčasťou našej charizmy je odovzdávanie evanjeliového posolstva tak, aby sa podľa neho dalo žiť. Saleziánska kongregácia, saleziánska rodina sa zrodili z jednoduchej katechézy.⁶⁶ Cirkev nedávno zaviedla službu katechéta.⁶⁷ Tieto perspektívy nám ponúkajú skvelú príležitosť oživiť náš evanjelizačný rozmer.

Nezabúdajme, že aj don Bosco s prostriedkami, ktoré mal v tom čase k dispozícii, vydal v priebehu štyridsiatich rokov 318 diel, pretože podobne ako František Saleský bol presvedčený, že dobré slovo alebo hojné čítanie môže priniesť veľké dobro. Všetky snahy boli pre neho ničím, aby dosiahol dobro a spásu človeka.

Napokon, zámerom Františka Saleského bolo vždy osloviť všetkých a ohlasovať spásu a oslobodenie, ktoré ponúka Božia láska. Tento zámer sa stal skutočnosťou v jeho osobitnej pasto-

---

⁶⁶ Stretnutie s Bartolomejom Garellim v Kostole svätého Františka z Assisi 8. decembra 1841: „Vstal som a prežehnal som sa, aby sme začali. Všimol som si, že Bartolomej sa neprežehnal. Nevedel, ako sa to robí. Na tejto prvej hodine katechizmu som ho naučil prežehnávať sa a rozprával som mu o Bohu Stvoriteľovi a prečo nás Boh stvoril. [...] Toto je začiatok nášho oratória. S Božím požehnaním, že to prevyšovalo všetky moje predstavy.“ Porov. *Spomienky Jána Bosca*. Vydavateľstvo Don Bosco: Bratislava 2015, s. 95.

⁶⁷ Porov. FRANTIŠEK: *apoštolský list vo forme motu proprio Antiquum ministerium, ktorým sa ustanovuje služba katechéta*. Rím 10. mája 2021.

račnej láskavosti a horlivosti, keď navštevoval, stretával, hľadal a povzbudzoval ľudí rôznymi spôsobmi. Založenie Rádu Navštívenia uskutočnené spoločne s Janou de Chantal nám v jazyku doby hovorí o „vychádzajúcej Cirkvi“, ktorú navrhuje pápež František a ktorá vychádza v ústrety každému, kto chce počúvať Ježišovo poslanstvo.

Obraz dona Bosca, ktorý počas týždňa navštevuje chlapcov na ich pracoviskách, obraz Františka Saleského, ktorý navštevuje svojich farníkov a zanecháva pod dverami ich domov poslanstvo viery a lásky k Bohu, inšpiratívny obraz Panny Márie, ktorá navštevuje svoju príbuznú Alžbetu, by nás mali povzbudiť, nadchnúť, priam vyzvať.

ZÁVER

Aj my ako saleziánska rodina musíme jasne vyjadriť „charizmu navštívenia“ ako túžbu, ktorú nosíme v srdci, aby sme ju ohlasovali a nečakali, že iní prídu k nám, a to tak, že pôjdeme do priestorov a na miesta, kde žije mnoho ľudí, ktorým láskavé slovo, stretnutie, pohľad plný úcty môže otvoriť obzory k lepšiemu životu.

Skrátka, vychádzať v ústrety mladým, nech sú kdekoľvek a akokoľvek, je naďalej našou najcharakteristickejšou črtou, ktorá potvrdzuje zámer a vôľu dona Bosca mať rád to, čo majú radi mladí, aby oni mali radi to, čo máme radi my, šíriť saleziánskeho ducha, našu „voľbu Valdocca“, všade tam, kam nás zavedie túžba byť s mladými, prežívať skutočnú „saleziánsku sviatosť prítomnosti“ a záväzok vykonávať „malé cvičenia v láske“.

Takto sme sa narodili a takto chceme nasledovať dona Bosca, ktorý našiel vo Františkovi Saleskom vzor a podobného ducha, akúsi spriaznenú dušu.

Nech nám výročie, ktoré tento rok oslavujeme, pomôže naďalej rásť v našej oddanosti chudobným a opusteným mladým so saleziánskou charizmou dona Bosca preniknutou *duchom svätého Františka Saleského*.

don Ángel Fernández Artime SDB
hlavný predstavený

ZNOVU SI PREČÍTAJME, PREMÝŠĽAJME A UCHOVAJME V SRDCI

Tento *Komentár k Heslu 2022* zakončím citovaním niektorých myšlienok svätého Františka Saleského, dona Bosca, pápeža Františka aj jedným z mojich vlastných textov. Boli vybraté preto, aby nám pomohli znovu si prečítať Heslo, premýšľať o ňom a potom, keď ich necháme spočinúť v našich srdciach, priniesli ovocie v našom živote.

- Nech ma vo všetkom vedie láska a vľúdnosť svätého Františka Saleského.
- „Nič nasilu“ je krásny návrh, pozvanie, aby sa stal hodnotným pravidlom osobného života.
- Ako tridentský biskup, propagátor katolíckej reformy, vychovaný v boji proti vlažnosti viery si zvolil cestu srdca, nie cestu sily. V skutočnosti nerobil nič iné, len rozjímal a prežíval Boží postoj.
- Boh, jeho milosť koná mocou, nie aby nás nútil, ale aby pritiahol srdce, nie aby násilnícky pôsobil na našu slobodu, ale aby ju urobil milujúcou.
- Boh, ako rád hovorieval František Saleský, nás priťahuje k sebe; niekedy ako povolanie alebo výzvu; ako „prevenciu“, pretože nás vždy predchádza; ako hlas priateľa; ako osvietenie; ako inšpiráciu alebo pozvanie. Boh sa nevnučuje: klope na naše dvere a čaká, kým mu otvoríme.
- Nepovažujeme za možné vzdelávať bez posvätného rešpektovania slobody každého človeka. Kde sa nerešpektuje sloboda jednotlivca, tam chýba Boh.
- Sila Božej príťažlivosti, mocnej, ale nie násilnej, spočíva v sladkosti jeho príťažlivosti.
- V saleziánskej mystike láska k Bohu, o ktorej hovoríme, zďaleka nevylučuje lásku k druhým, ale ju vyžaduje.

- Ľudská bytosť, mladý človek, každý človek, my všetci si nesieme vo svojom bytí zapísanú potrebu Boha, túžbu po Bohu, „nostalgiu po Bohu“.
- Boh existuje a sprítomňuje sa každému človeku v tých okamihoch života, ktoré si vyberá iba Boh, a spôsobom, ktorý pozná iba Boh.
- František Saleský aj don Bosco robia z každodenného života prejav Božej lásky, ktorá je prijímaná, ale aj opätovaná. Naši svätí chceli priblížiť vzťah s Bohom k životu a život k vzťahu s Bohom. Je to návrh „vedľajších dverí“ alebo „strednej triedy svätosti“, o ktorej nám s takou láskou hovorí pápež František: „Páči sa mi vidieť svätosť v ľuďoch trpezlivého Boha: v rodičoch, ktorí s veľkou láskou vychovávajú svoje deti; v mužoch a ženách, ktorí pracujú, aby domov priniesli chlieb; v chorých, v staručkých rehoľníčkach, ktoré sa stále usmievajú. V tejto stálosti kráčať vpred, v každodennom nasledovaní, vidím svätosť zápasiacej Cirkvi. Je to mnoho ráz svätosť „vedľajších dverí“, tých, ktorí žijú medzi nami a sú odrazom Božej prítomnosti, alebo – aby som použil iný výraz – „strednej triedy svätosti“.
- Boh nás nemiluje preto, že sme dobrí, ale preto, že on je dobrý.
- Plnenie Božej vôle sa teda nedosahuje prostredníctvom pocitov „nehodnosti“, ale prostredníctvom nádeje v Božie milosrdenstvo a dobrotu. To je saleziánsky optimizmus.
- František Saleský odpovedá na Božiu lásku láskou.
- Budem ťa milovať, Pane, aspoň v tomto živote, ak mi nie je dané milovať ťa v živote večnom; aspoň tu ťa budem milovať, Bože, a vždy budem dúfať v tvoje milosrdenstvo.
- Kríza Františka Saleského odhalila najhlbšiu časť jeho bytosti: srdce zamilované do Boha.
- Presvedčenie, že základom Božej lásky nie je dobrý pocit, ale plnenie vôle Boha Otca, je jadrom spirituality Fran-

tiška Saleského a musí byť vzorom pre celú rodinu dona Bosca.

- Putujme od Božej útechy k Bohu útechy, od nadšenia k pravej láske.
- Prejdite od zamilovanosti k pravej láske k druhým.
- Všetko robte z lásky, nič zo strachu, pretože k láske nás podnecuje Božie milosrdenstvo, a nie naše zásluhy.
- Augustín povedal, že „naše srdce je nespokojné, kým nespočinie v tebe“. V nadväznosti na myšlienky Františka Saleského by sme mohli spolu s von Balthasarom povedať, že „tvoje srdce [Boh] je nespokojné, kým my nespočiníme v tebe a kým sa čas a večnosť nerozplynú v sebe“.
- Don Bosco chce, aby nás láska ku Kristovi viedla k láske k mladým, čo je saleziánska charakteristika nášho života a trvalá výzva pre rodinu dona Bosca dnes a vždy.
- Jeho modlitbový život je jeho osobným príbehom lásky k Bohu.
- Pre Františka Saleského je modlitba ako komunikácia s Bohom rozprávaním srdca človeka so srdcom Pána. Je to forma modlitby vtelenej spirituality.
- Modlitba nám umožňuje nájsť Božie srdce a prispôbiť svoje srdce jeho Srdcu.
- Láska je mierou našej modlitby, pretože naša láska k Bohu sa prejavuje v láske k blížnemu.
- Toto je „modlitba života“: vykonávať všetky svoje činnosti v láske a z lásky k Bohu, aby sa celý náš život stal nepretržitou modlitbou.
- Musíme si nájsť chvíle, keď sa môžeme utiahnuť do svojho srdca, ďaleko od zhonu a aktivít, a viesť s Bohom rozhovor od srdca k Srdcu.
- Na nej [Márii] vidíme, čo je Boh ochotný urobiť so svojou láskou, keď nájde ochotné srdce, ako bolo Máriino. Keď sa vyprázdni, prijíma plnosť Boha. Tým, že zostáva k dispozícii Bohu, dáva mu priestor, aby v nej vykonal veľké veci.

Ángel Fernández Artime

**„VŠETKO ROBTE Z LÁSKY,
NIČ NASILU“**

(svätý František Saleský)

Komentár k Heslu na rok 2022

Vydalo Vydavateľstvo DON BOSCO,
Miletičova 7, 821 08 Bratislava 2,
v roku 2022.

www.donbosco.sk
donbosco@donbosco.sk

Jazyková úprava Adriana Reguliová
Sadzba Vydavateľstvo DON BOSCO